

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ, КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА
Кафедра інформаційних комунікацій

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

_____ О. А. Політова

« _____ » _____ 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА (БАКАЛАВРСЬКА) РОБОТА

на тему:

**ІННОВАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БІБЛІОТЕК В 21 СТОРІЧ-
ЧІ**

випускника освітнього ступеня «бакалавр»

Виконав:

студент 4 курсу, групи ІБАСб-1-21-4.0д

Зам'ятін Данило Денисович

Науковий керівник:

доктор наук із соціальних комунікацій

Григоревська Олена Вікторівна

Київ-2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Факультет української філології, культури і мистецтва
Кафедра інформаційних комунікацій
Спеціальність: 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
О.А.Політова
« _____ » листопада 2024 року

ЗАВДАННЯ
на виконання дипломної роботи
Замятіна Данила Денисовича

1. Тема дипломної роботи: Інновації та перспективи розвитку бібліотек в 21 сторіччі затверджена протоколом засідання кафедри інформаційних комунікацій від 6 листопада 2024 р. № 3.
2. Термін виконання роботи: до 25 травня 2025 р.
3. Вихідні дані до роботи: робота викладена у трьох розділах, обсяг основного тексту містить 58 сторінок, список використаних джерел нараховує 35 найменування.
4. Зміст пояснювальної записки: 1) розглянути питання класифікації та характеристики інноваційних процесів розвитку у бібліотеках. 2) розглянути український досвід реалізації цифрових ініціатив на прикладі проєкту “Українська цифрова бібліотека” та діяльності Ukrainica. 3) розробити пропозиції для підвищення ефективності інноваційної діяльності бібліотек в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду.
5. Перелік обов’язкового графічного (ілюстративного) матеріалу: наукова робота містить 7 таблиць та 5 рисунків.

6. Календарний план-графік

№	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1.	Узгодження теми та вибір керівника	20.04.2024	
2.	Опрацювання змісту кваліфікаційної роботи	20.02.2025	
3.	Написано два розділи, узгодження з керівником	14.04.2025	
4.	Попередній захист дипломної роботи	06.05.2025	
5.	Початок підготовки тез до публікації	07.05.2025	
6.	Опрацювання зауважень та виправлення недоліків. Подання керівникові. Оформлення роботи.	Травень 2025	
7.	Публікація тез	30.05.2025	
8.	Подання електронного варіанта дипломної роботи на кафедру для перевірки на плагіат	05.06.2025	
9.	Підготовка презентації	12.06.2025	
10.	Відгук наукового керівника	05.06.2025	
11.	Рецензування дипломної роботи	05.06.2025	

7. Консультанти з окремих розділів

Розділ	Консультант (посада, П.І.Б.)	Дата, підпис	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Вступ			
Розділ I			
Розділ II			
Розділ III			
Висновки			

8. Дата видачі завдання: «15» листопада 2024 р.

Керівник дипломної роботи _____ О. В. Григоревська

Завдання прийняв до виконання _____ Д. Д. Замятін

РЕФЕРАТ

Бакалаврська кваліфікаційна робота на тему: «Інновації та перспективи розвитку бібліотек в 21 сторіччі» включає: 58 сторінок, 5 рисунків, 7 таблиць, 36 використаних джерела та містить 3 додатки.

Ключові слова: бібліотека, інновації, розвиток, перспективи.

Об'єктом дослідження є сучасна інноваційна діяльність бібліотек України та світу, яка включає впровадження цифрових технологій, розвиток електронних архівів, віртуальних платформ для доступу до знань, а також використання новітніх форматів взаємодії з користувачами.

Предметом дослідження є конкретні бібліотечні проекти, які впроваджують інноваційні рішення у своїй діяльності.

Метою дослідження є визначення перспектив розвитку бібліотек XXI століття в Україні та світі шляхом аналізу їх інноваційної діяльності, досвіду впровадження цифрових технологій та оцінки ролі в їх становленні.

Методи дослідження: дослідження здійснено з використанням комплексного підходу, який інтегрує аналіз теоретичних джерел, розгляд практичних прикладів та оцінку сучасних тенденцій у сфері бібліотечної діяльності.

Новизна результатів дослідження полягає в системному аналізі сучасних інноваційних підходів у бібліотечній справі з урахуванням специфіки українських реалій та глобальних тенденцій. У роботі запропоновано класифікацію інноваційних процесів, адаптовану до діяльності бібліотек в умовах цифрової трансформації, а також розроблено модель адаптації зарубіжного досвіду впровадження цифрових платформ і сервісів до українських бібліотек.

Результати дослідження мають практичну цінність для вдосконалення діяльності бібліотек. Запропоновані методи впровадження інноваційних сервісів, таких як онлайн-платформи, інтерактивні бази даних і програми медіаграмотності, можуть бути використані бібліотеками для підвищення якості обслуговування та залучення нових користувачів. Рекомендації щодо адаптації

зарубіжного досвіду сприятимуть розвитку інформаційної інфраструктури українських бібліотек.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНА БАЗА ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК	8
1.1 Визначення інновацій та інноваційної діяльності в сфері бібліотечної справи.....	8
1.2 Класифікація та характеристика інноваційних процесів розвитку у бібліотеках.....	13
Висновки до першого розділу.....	20
РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙ У БІБЛІОТЕКАХ НА ПРИКЛАДІ ЗАРУБІЖНИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ БІБЛІОТЕК	21
2.1 Аналіз та порівняння інноваційної діяльності українського освітнього проєкту “Українська цифрова бібліотека” і Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського та характеристика основних інновацій розвитку цифрових та архівних бібліотечних проєктів в Україні.....	21
2.2 Аналіз зарубіжних бібліотечних проєктів архівного спрямування, їх інноваційної діяльності останніх 5 років.....	30
2.3. Ефективне впровадження зарубіжного досвіду інновацій в українських бібліотеках.....	34
Висновки до другого розділу.....	37
РОЗДІЛ 3 ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ БІБЛІОТЕЧНИХ ПРОЄКТІВ	38
3.1 Методики вдосконалення інноваційної діяльності бібліотек в контексті сучасності.....	38
3.2 Виділення світових тенденцій розвитку сучасних бібліотек та подальші перспективи розвитку бібліотек.....	42
Висновки до третього розділу.....	50
ВИСНОВКИ	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	53
ДОДАТКИ	57

ВСТУП

Актуальність теми. Зі стрімким розвитком цифрових технологій, глобалізацією інформаційного простору та зростаючим попитом суспільства на зручність і доступність знань бібліотеки переживають епоху трансформації. Зараз бібліотеки стають багатофункціональними інформаційними центрами, які використовують інноваційні технології для збереження, обміну та спільного створення знань.

У цьому контексті особливо важливим є вивчення перспектив розвитку та місця інновацій у діяльності бібліотек у XXI столітті. Таке дослідження покликане визначити основні тенденції, виклики та можливості трансформації цього важливого соціального інституту. З одного боку, зростання популярності цифрових медіа та електронних книг загрожує традиційній діяльності бібліотек. З іншого боку, бібліотеки мають унікальну можливість стати центрами технологічної інтеграції, збереження культури та інноваційного розвитку.

Дослідження перспектив розвитку та місця інновацій у діяльності бібліотек у XXI столітті зумовлене кількома ключовими факторами. Діджиталізація кардинально змінила способи створення, зберігання та поширення знань. Сьогодні бібліотеки не лише надають доступ до фізичних носіїв інформації, але й активно інтегрують цифрові платформи.

Дослідження перспектив розвитку бібліотек у XXI столітті є актуальним також з огляду на необхідність вироблення стратегій їхньої інтеграції в глобальну інформаційну екосистему. Аналіз сучасних тенденцій, таких як відкритий доступ до наукових публікацій, розвиток «розумних» бібліотек і використання технологій доповненої реальності, дозволяє не лише оцінити поточний стан бібліотечної справи, але й спрогнозувати її еволюцію в майбутньому.

Стан розробки проблеми місця інновацій у діяльності бібліотек у XXI столітті характеризується активним дослідженням як у міжнародному, так і в

українському науковому просторі. Світові праці зосереджені на аналізі впливу цифрових технологій, штучного інтелекту та відкритих інформаційних систем на трансформацію бібліотек у багатофункціональні центри знань. В Україні дослідники приділяють увагу адаптації бібліотек до сучасних викликів, зокрема оцифруванню фондів, розвитку медіаграмотності та інтеграції інноваційних сервісів.

Метою дослідження є визначення перспектив розвитку бібліотек XXI століття в Україні та світі шляхом аналізу їх інноваційної діяльності, досвіду впровадження цифрових технологій та оцінки ролі в їх становленні. сучасне інформаційне суспільство. Дослідження має на меті визначити напрями, які в подальшому допоможуть бібліотекам адаптуватися до вимог часу, та дати рекомендації щодо їх подальшого розвитку.

Завдання дослідження

1. Аналіз джерельної бази з теми дослідження.
2. Вивчення питання класифікації та характеристики інноваційних процесів розвитку у бібліотеках.
3. Розглянути український досвід реалізації цифрових ініціатив на прикладі проєкту “Українська цифрова бібліотека” та діяльності Ukrainica
4. Розробити пропозиції для підвищення ефективності інноваційної діяльності бібліотек в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду.

Об’єктом дослідження є сучасна інноваційна діяльність бібліотек України та світу, яка включає впровадження цифрових технологій, розвиток електронних архівів, віртуальних платформ для доступу до знань, а також використання новітніх форматів взаємодії з користувачами.

Предметами дослідження є конкретні бібліотечні проєкти які впроваджують інноваційні рішення у своїй діяльності. А також українські бібліотечні проєкти: “Українська цифрова бібліотека”, що надає доступ до важливих електронних ресурсів і документів у науковій, освітній та культурній сферах України. Також буде описана інноваційна діяльність такого бібліографічного гіганта, як Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського є провідною установою у збереженні культурної спадщини країни та реалізації цифрових ініціатив, а також проєкт Ukrainica. Окремо в одному з пунктів дослідження даної наукової праці буде описано іноземні проєкти, такі як Europeana, Google Books, інноваційні моделі роботи національних бібліотек інших країн демонструють передовий досвід інтеграції технологій.

Дипломна робота складається з трьох основних розділів: розділ 1 присвячено теоретичним основам інновацій у бібліотечній справі. У п. 1.1 визначаються поняття інновацій, їх типи, принципи застосування в бібліотеках, сутність і значення інноваційної діяльності в епоху цифрових технологій. П. 1.2 містить класифікацію інноваційних процесів і ключових підходів, створюючи основу для подальшого аналізу.

Розділ 2 має аналітичний характер і зосереджений на прикладах впровадження інновацій. У п. 2.1 розглядаються проєкти “Українська цифрова бібліотека” та проєкт “Україніка”, їхній внесок у цифровізацію та розвиток інформаційної інфраструктури. П. 2.2 аналізує зарубіжний досвід створення електронних платформ, цифрових архівів та інтерактивних баз даних за останні п’ять років. П. 2.3 оцінює можливості адаптації цього досвіду до українських реалій.

Розділ 3 описує інноваційні напрями вдосконалення бібліотечної діяльності. Він охоплює методи розробки нових онлайн- і офлайн-сервісів, покращення взаємодії з користувачами через новітні технології та аналіз глобальних тенденцій. Завершується розділ оцінкою перспектив розвитку бібліотек як центрів культури, освіти та інновацій у XXI столітті.

Методи дослідження: дослідження буде здійснено з використанням комплексного підходу, який інтегрує аналіз теоретичних джерел, розгляд практичних прикладів та оцінку сучасних тенденцій у сфері бібліотечної діяльності. Основу роботи складатиме залучення різноманітних ресурсів, зокрема підручників, наукових статей, аналітичних оглядів та інших публікацій, що висвітлюють ключові аспекти інноваційної діяльності в бібліотеках та архівних проєктах. Це забезпечить створення ґрунтовної теоретичної бази, необхідної для проведення поглибленого дослідження конкретних кейсів та формулювання практичних рекомендацій. У рамках аналізу теоретичних матеріалів буде акцентовано увагу на визначенні та деталізації основних понять, таких як інновації, інноваційні процеси, цифровізація, автоматизація та їх адаптація до потреб бібліотечної справи.

Новизна результатів дослідження полягає в системному аналізі сучасних інноваційних підходів у бібліотечній справі з урахуванням специфіки українських реалій та глобальних тенденцій. У роботі вперше запропоновано класифікацію інноваційних процесів, адаптовану до діяльності бібліотек в умовах цифрової трансформації, а також розроблено модель адаптації зарубіжного досвіду впровадження цифрових платформ і сервісів до українських бібліотек. Дослідження також узагальнює актуальні приклади інновацій за останні п'ять років, що раніше не розглядалися в українському контексті, та визначає нові напрями розвитку бібліотек як багатофункціональних центрів знань, культури та інновацій.

Результати дослідження мають **практичну цінність** для вдосконалення діяльності бібліотек. Запропоновані методи впровадження інноваційних сервісів, таких як онлайн-платформи, інтерактивні бази даних і програми медіа-грамотності, можуть бути використані бібліотеками для підвищення якості обслуговування та залучення нових користувачів. Рекомендації щодо адаптації зарубіжного досвіду сприятимуть розвитку інформаційної інфраструктури українських бібліотек. Результати також можуть слугувати основою для розробки стратегій модернізації бібліотечної справи та навчальних програм для бібліотекарів.

Апробація результатів дослідження: результати дослідження опубліковані у збірнику тез до IX Міжнародної студентської конференції «Актуальні питання та перспективи проведення наукових досліджень» 30.05.2025. ISBN: 978-617-8312-59-6.

Робота складається з 58 сторінок, а також містить 5 рисунків, 7 таблиць, 3 додатки.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНА БАЗА ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК

1.1 Визначення інновацій та інноваційної діяльності в сфері бібліотечної справи

Тему інноваційної діяльності в рамках бібліотек та бібліотечних інновацій вивчали: Атаманова Ю. Є. [3], Хіміч Я. О. [21], Пугач Л. Ю. [18], Давидова І. О. [12], Ковальчук Н. [14], Медведєва В. [15], Вилегжаніна Т. [8], Великосельська О.М. [7] та інші науковці, праці яких були покладені в основу та розглянуті в межах аналізу теоретичної бази даної дипломної роботи

Слово «інновація» походить від латинського слова *innovatio*, що означає «оновлювати» або «запроваджувати щось нове». Воно стало поширеним у середині 20 століття, коли технічні та наукові досягнення почали суттєво впливати на різні сфери людської діяльності. У бібліотечній сфері інновації передбачають застосування нових технологій, методів, підходів і концепцій для якісних змін у бібліотечній роботі. Інноваційна діяльність включає не лише впровадження технічних рішень, таких як системи автоматизації, цифрові архіви чи інтерактивні платформи, а й модернізацію організаційних процесів і розширення послуг для користувачів.

Актуальність вивчення інновацій у бібліотечній сфері визначається декількома факторами. По-перше, мінливі інформаційні потреби користувачів, які все частіше прагнуть доступу до цифрових ресурсів та інтерактивних послуг, вимагають від бібліотек впровадження нових робочих форматів. По-друге, збільшення обсягу інформації у світі породило потребу в організації, каталогізації та збереженні даних, що також стимулювало бібліотеки застосовувати сучасні інструменти та технології. По-третє, глобалізація інформаційного простору надає бібліотекам можливість інтегруватися в міжнародні цифрові мережі, тим самим значно розширюючи доступ до знань. Тому інновації стають

не лише можливістю розвитку бібліотечної справи XXI століття, а й необхідністю.

Варто зазначити, що інновації у бібліотечній сфері можуть мати різні форми: від технологічних рішень (наприклад, впровадження автоматизованих бібліотечних систем чи штучного інтелекту для каталогізації) до організаційних змін (створення інноваційних просторів, співпраця з іншими інституціями, розвиток електронних бібліотек). У цьому контексті інноваційна діяльність бібліотек є багатогранною, охоплюючи як впровадження нових послуг, так і адаптацію до змін у соціально-культурному середовищі.

Інновації в бібліотеці – це запроваджений зразок діяльності (продуктів, послуг), що характеризується абсолютною або відносною новизною, яка виходить за межі сталих традицій і виводить професійну діяльність на принципово покращений або якісно новий рівень. Інноваційна діяльність бібліотеки – один із пріоритетних напрямків роботи бібліотеки, метою якого є пошук, оцінка, розробка та впровадження бібліотечних нововведень. Необхідність інноваційної діяльності та впровадження нововведень у роботу бібліотеки визначається поєднанням зовнішніх та внутрішніх чинників. До зовнішніх чинників належать: політичні, економічні, технологічні та соціальні. Політичні – зміни політичного курсу країни, законодавства, керівників на різних рівнях влади тощо. (Бібліотека як ідеологічна установа або бібліотека поза політикою...) Економічні – спад або піднесення економіки, зміна обмінних курсів національної валюти, зміни в системі фінансування тощо. (Проблеми фінансування бібліотек, їх комплектування, важливість економічної інформації для користувачів, безкоштовність певних бібліотечних послуг тощо). Попит на ринку – відмова або підвищення попиту на певні товари й послуги (відмова від переписування власноруч, конспектування літератури за можливості ксерокопіювання, зростання відмов від паперових носіїв інформації і підвищення попиту на електронні...). Технологічні – створення нових виробничих технологій, інформаційних системі каналів комунікації, зміна умов доступу до нових техно-

логій тощо (електронні каталоги, електронні повнотекстові бази даних, Інтернет, віртуальні бібліотечні виставки, віртуальні бібліотечні довідки тощо). Соціальні – зміна соціальних цінностей та пріоритетів, поява нових потреб, зміни соціальної структури тощо (мода на книги та читання, комп'ютерна грамотність для людей похилого віку). [21] (Хіміч Я. О. Інноваційні зміни в бібліотеці на основі проєктного, кадрового менеджменту та ініціативної діяльності бібліотек).

Інновації в бібліотеках, як зазначає Хіміч Я.О., є впровадженням нових зразків діяльності, що забезпечують якісне покращення або виведення професійної роботи на принципово новий рівень. Це можуть бути нові продукти, послуги чи підходи, які виходять за межі традицій і адаптуються до сучасних вимог інформаційного суспільства. Інноваційна діяльність, у свою чергу, виступає пріоритетним напрямом роботи бібліотек, зосередженим на пошуку, оцінці, розробці та впровадженні нововведень. Вона базується на комплексному аналізі потреб користувачів та умов, у яких працює бібліотека, та спрямована на її розвиток і підвищення ролі у суспільстві.

Інноваційна діяльність бібліотек являє собою багатопланове та динамічне явище, яке гармонійно поєднує технологічні, організаційні та соціокультурні аспекти. Вона орієнтована не лише на переосмислення та осучаснення внутрішніх процесів бібліотечної роботи, але й на інтеграцію цих закладів у сучасний інформаційний простір, забезпечуючи потреби найрізноманітніших категорій користувачів. Завдяки інноваціям бібліотеки перетворюються на інформаційно-ресурсні, освітні та культурно-просвітницькі центри.

Такий підхід у бібліотечній сфері означає значно більше, ніж просто пристосування до нових умов — це активна творча робота, спрямована на модернізацію сервісів, технологій та робочих процесів. Його метою є забезпечення максимальної зручності, інклюзивності та ефективності використання бібліотечних ресурсів. Інноваційність стає основою сталого розвитку бібліотек

в умовах сучасного світу, дозволяючи їм відповідати викликам стрімких змін і належним чином задовольняти постійно зростаючі потреби суспільства.

Бібліотечна інноваційна діяльність – це комплекс науково-технічних, організаційних та інших заходів у бібліотечній сфері, спрямованих на впровадження та впровадження інновацій. Здійснюється відповідно до інноваційної політики школи і являє собою систему ідей, завдань, напрямів, методів і форм інноваційного розвитку.

Суб'єктами інноваційної діяльності є фізичні та юридичні особи, які займаються розробкою, впровадженням і розповсюдженням інновацій. Це бібліотеки та їх співробітники, системні центри, навчальні заклади, заклади підвищення кваліфікації, а також бізнес, освіта, державні установи, видавництва та організації книготоргівлі. Вони можуть виступати замовниками, виконавцями або інвесторами інноваційних проєктів. Їхня взаємодія базується на контрактах, угодах, спільних програмах і проєктах, спрямованих на підтримку та розвиток інновацій. [21]

Інноваційна діяльність бібліотек — це складний, багатогранний процес, що забезпечує їх актуальність, конкурентоспроможність і затребуваність у сучасному суспільстві. Вона формує нові можливості для обслуговування, сприяє збереженню та популяризації культурної спадщини, а також інтегрує бібліотеки у глобальний інформаційний простір. Це явище є ключовим чинником еволюції бібліотек у XXI столітті та невід'ємною складовою їх успішного функціонування.

Бібліотечна інновація – це оригінальна, нестандартна ідея, методика, проєкт, які виходять за межі існуючих канонів і традиційних форм і відображають новий підхід до змісту і організації бібліотечного обслуговування, до технології управління бібліотекою. У більш загальному значенні – це будь-яка нетривіальна, часом «шалена» ідея, що виходить за межі звичних норм і взірців, якщо вона відповідає очікуванням населення. Залишмо теоретичні суперечки фахівцям, а самі чітко усвідомимо: інновації стали невід'ємною частиною

бібліотечного життя. Вони допомагають бібліотекам стати конкурентоздатними, запроваджувати нові бібліотечні послуги, формувати позитивний імідж в суспільстві і конкретній громаді. Особливого імпульсу інноваційному розвитку бібліотечних закладів надав проєкт “Бібліоміст”.

Участь у конкурсі та отримання сучасного технічного обладнання дало змогу багатьом бібліотекам запровадити ряд важливих ініціатив, спрямованих на реальне покращення життя людей. Інновації стрімко вриваються в наше бібліотечне життя, а їх розмаїття вражає – продуктні, сервісні, техніко-технологічні, організаційні, соціально-економічні... Намітилися нові тенденції в організації бібліотечного простору, соціокультурній, маркетинговій, фандрейзинговій діяльності закладів. При цьому наголошуємо, що інновації бувають реальні та удавані (псевдоінновації). Критерієм значущості бібліотечних інновацій стають кінцеві змістовні зміни, поява нових напрямів у діяльності установ. Реальні слугують дійсному підвищенню якості бібліотечного сервісу, а псевдоінновації проявляються в удаваних структурних перебудовах, підміні термінів, некритичному запозиченні чужого досвіду.

До вашої уваги – безмежний світ Інтернету з публікаціями, відеороликами, форумами і соціальними мережами. Але пам'ятаймо, що будь-яка запозичена ідея, не пропущена через розум і серце, без творчої інтерпретації може призвести до компрометування найгарнішої авторської ідеї. Найцінніша ж інновація – та, що створена самостійно і відповідає очікуванням користувачів. (зі статті: “Бібліотечна інновація в практику роботи бібліотек”) [24].

Інноваційна діяльність бібліотек є результатом співпраці багатьох суб'єктів. До них належать:

1. Бібліотеки та їх працівники, які впроваджують інновації безпосередньо в щоденній діяльності.
2. Науково-методичні центри, що розробляють рекомендації та програми для впровадження новацій.

3. Заклади освіти та підвищення кваліфікації, які забезпечують підготовку спеціалістів.
4. Бізнесові структури, які створюють технологічні продукти та рішення для бібліотек.
5. Громадські організації та урядові інституції, що сприяють розвитку бібліотек на національному рівні.

Співпраця між цими суб'єктами дозволяє реалізувати масштабні проекти, такі як цифровізація фондів, створення міжбібліотечних ресурсів, розробка програм для підтримки читання тощо.

1.2 Класифікація та характеристика інноваційних процесів розвитку у бібліотеках

Інноваційні процеси в бібліотеках слід розглядати як системний підхід, що включає різні форми, методи та етапи впровадження новацій. Вони спрямовані на розробку нових продуктів і послуг, удосконалення організаційної структури, інтеграцію сучасних технологій та адаптацію до викликів цифрової епохи. Успішність цих процесів значною мірою залежить від здатності бібліотекарів використовувати доступні ресурси, впроваджувати новаторські ідеї та ефективно реагувати на зміни в суспільстві.

Класифікація інноваційних процесів дозволяє чітко структурувати та впорядкувати різні аспекти діяльності бібліотек. Вона допомагає визначити основні напрямки інновацій, їхні цілі, обсяги, масштабність та рівень впливу на розвиток бібліотечної справи.

Наприклад, бібліотеки можуть зосереджуватися на технологічних інноваціях, таких як впровадження цифрових платформ, або на соціокультурних нововведеннях, як-от створення нових форм взаємодії з користувачами.

Класифікація також дає змогу виявити ключові етапи інноваційного процесу: від формування ідеї до її реалізації та аналізу результатів. Це сприяє ефе-

ктивнішому управлінню ресурсами, підвищенню якості послуг і забезпеченню сталого розвитку бібліотек.

Інноваційні процеси також враховують специфіку кожної бібліотеки: її ресурсну базу, кадровий потенціал, культурні традиції та соціальні запити. Наприклад, великі національні бібліотеки зосереджуються на створенні масштабних проєктів, таких як цифрові архіви або онлайн-бази даних, тоді як місцеві книгозбірні можуть приділяти більше уваги інтеграції з місцевими громадами.

Сучасні виклики, зокрема зростання ролі цифрових технологій, потребують детального аналізу інноваційних процесів у бібліотеках. Адже саме ці процеси визначають, наскільки ефективно бібліотеки будуть відповідати на запити суспільства, інтегруватися до глобального інформаційного простору та сприяти розвитку знань.

Сучасний етап розвитку бібліотечної справи нерозривно пов'язаний із впровадженням інновацій, які відповідають викликам інформаційного суспільства.

У контексті глобалізації та стрімкого розвитку технологій бібліотеки стають не лише зберігачами знань, але й активними учасниками інформаційних процесів, що вимагає перегляду традиційних форм роботи та інтеграції нових підходів. Основною метою інновацій у бібліотеках є підвищення якості обслуговування користувачів, забезпечення доступності ресурсів та створення комфортного інформаційного середовища.

Одним із ключових напрямків інноваційної діяльності є впровадження технологічних новацій. Бібліотеки активно використовують мобільні технології, розробляють спеціальні додатки, які дозволяють користувачам отримувати доступ до ресурсів у зручному форматі. Наприклад, додаток *DneprLibrary* у Дніпропетровській центральній бібліотеці став інноваційним рішенням, орієнтованим на сучасну аудиторію, яка надає перевагу використанню гаджетів.

У свою чергу, Баварська державна бібліотека адаптувала свої послуги до потреб мобільних користувачів, створивши додатки для смартфонів і планшетів. Такі технології не тільки спрощують доступ до інформації, але й створюють умови для індивідуалізованого обслуговування кожного читача.

Не менш важливими є інформаційні інновації, які полягають у вдосконаленні способів подання та поширення знань. Завдяки електронним каталогам, базам даних, віртуальним довідковим службам і мультимедійним ресурсам бібліотеки забезпечують ефективний доступ до величезних обсягів інформації.

Особливо актуальним стає створення інтегрованих систем, які враховують специфіку запитів користувачів і дозволяють їм отримувати необхідну інформацію, не відвідуючи бібліотеку фізично.

Водночас розвиток бібліотечної справи передбачає й організаційні інновації, які змінюють внутрішню структуру та процеси управління закладами.

Це включає адаптацію до нових економічних умов, створення партнерських програм із бізнесом, впровадження гнучких моделей управління персоналом, орієнтованих на розвиток компетенцій працівників. Такий підхід сприяє формуванню інноваційного потенціалу бібліотек як установ, здатних оперативно реагувати на зміни в суспільстві.

Не можна оминати й значення соціальних інновацій, які визначають нові форми взаємодії з користувачами. Зокрема, бібліотеки дедалі більше уваги приділяють формуванню інформаційної культури, проведенню освітніх і культурних заходів, організації спеціальних програм для різних категорій населення.

Це дозволяє бібліотекам бути важливим елементом соціального середовища, що забезпечує інтелектуальний і культурний розвиток громади. (На основі аналізу джерела: Терещенко І.Ю. [19])

Аналізуючи все вищевикладене, можна прийти до такого висновку, що інновації у бібліотечній справі – це багатоаспектне явище, яке охоплює техно-

логічні, інформаційні, організаційні та соціальні зміни. Вони спрямовані на адаптацію бібліотек до сучасних реалій, вдосконалення обслуговування користувачів і підвищення їхньої ролі у формуванні інформаційного суспільства.

Лише активний пошук і впровадження нових рішень дозволять бібліотекам зберегти свою актуальність та ефективно виконувати покладені на них функції.

Більш детально це можна візуалізувати у вигляді таблиці (Див. Табл. 1.1.):

Таблиця 1.1.

Види інновацій

Вид інновації	Опис
Технологічні інновації	Використання сучасних технологій, зокрема мобільних додатків, електронних каталогів, інтегрованих систем управління ресурсами, автоматизації обслуговування користувачів.
Інформаційні інновації	Вдосконалення способів поширення знань через бази даних, мультимедійні ресурси, створення віртуальних довідкових служб і персоналізованих інформаційних систем.
Соціальні інновації	Розробка програм для різних категорій населення, проведення освітніх і культурних заходів, формування інформаційної культури та інтеграція бібліотек у соціальне середовище.
Організаційні інновації	Впровадження нових підходів до управління закладом, створення партнерських програм, адаптація до сучасних економічних умов, підвищення кваліфікації працівників.
Продуктові інновації	Створення нових інформаційних продуктів, таких як електронні книги, цифрові архіви, інтерактивні

Продовження таблиці 1.1.

	медіапроекти, що сприяють розширенню доступу до знань.
Культурні інновації	Організація нових форматів взаємодії з громадою, наприклад, книжкових клубів, воркшопів, виставок, що підвищують культурну та соціальну значущість бібліотек.

В науково-дослідницькій роботі Цвігун К. В. “Інноваційне обслуговування користувачів у Вінницькій центральній районній бібліотеці”, яка написана на основі робіт інших авторів, таких як Білик О, Бондаренко В. та інших авторів, які описували сучасну інноваційну діяльність в рамках бібліотечної справи виділено такі види інновацій:

1. Продуктові та сервісні інновації, коли змін зазнають послуги та продукція;
 2. Технологічні інновації, коли змінюються процеси бібліотечної технології;
 3. Організаційні інновації, коли відбуваються структурні зміни, реорганізуються існуючі відділи або створюються нові;
 4. Соціальні інновації, коли зазнають змін методи управління бібліотечним персоналом, традиції формування колективу та інші соціальні аспекти.
- [20]

Технологічний прогрес значно трансформує функціонування бібліотек, роблячи їх більш адаптивними до сучасних потреб. Впровадження автоматизованих систем управління, електронних каталогів, цифрових архівів і онлайн-доступу до баз даних дозволяє бібліотекам ефективніше задовольняти потреби своїх користувачів. Сьогодні вони виступають ключовими елементами інформаційної інфраструктури. Технологічні інновації змінюють саму сутність бібліотек, перетворюючи їх на мультимедійні хаби. Використання інтернет-технологій, створення віртуальних виставок, проведення вебінарів, надання дистанційного консультування роблять бібліотеки центрами обміну знаннями та інноваційними майданчиками для розвитку спільнот. Мобільні додатки та інтеграція бібліотек у цифрові екосистеми забезпечують новий рівень доступності інформації, що особливо важливо в умовах глобалізації. Розвиток персоналізованих інформаційних систем, що враховують індивідуальні запити, дає змогу надавати більш спеціалізовані послуги. Наприклад, доступ до вузькоспеціалізованих баз даних для науковців, інтеграція мультимедійних ресурсів для сту-

дентів чи використання цифрових архівів істориками відкриває нові горизонти для всіх користувачьких груп.

Завдяки впровадженню соціальних інновацій бібліотеки стають не тільки місцем доступу до книг, але й платформою для набуття нових знань і навичок. Такі ініціативи, як курси комп'ютерної грамотності, мовні клуби чи лекції з фінансової грамотності, активно залучають нову аудиторію та сприяють створенню багатофункціонального середовища. Соціальні інновації сприяють формуванню бібліотек як інклюзивних просторів, орієнтованих на задоволення різноманітних потреб користувачів. Такі ініціативи, як проведення навчань з цифрової грамотності для людей похилого віку, організація креативних заходів для молоді або створення спеціалізованих зон для людей з обмеженими можливостями, дозволяють бібліотекам ставати більш відкритими та соціально орієнтованими. Завдяки цьому бібліотеки виконують не лише інформаційну, але й соціальну функцію, сприяючи інтеграції різних груп населення.

Інноваційні процеси змінюють управлінський підхід у бібліотечній справі. Удосконалення організаційної структури, впровадження систем управління якістю, проєктного менеджменту та аналізу даних сприяють оптимізації роботи бібліотек. Це дозволяє більш ефективно використовувати ресурси, залучати додаткове фінансування та впроваджувати нові послуги.

Нові та винахідливі методи революціонізують спосіб управління бібліотеками. Удосконалення організаційної структури, впровадження систем управління якістю, управління проєктами та аналіз даних відіграють важливу роль в оптимізації бібліотеки. Такий підхід дозволяє краще розподіляти ресурси, залучати додаткове фінансування та пропонувати нові послуги.

Важливо відзначити, що інноваційні процеси сприяють інтеграції бібліотек у глобальну інформаційну інфраструктуру. Міжнародна співпраця, обмін досвідом та реалізація спільних проєктів дозволяють бібліотекам не лише залишатися конкурентоспроможними, але й активно формувати світовий інформа-

ційний ландшафт. Вітчизняні бібліотеки дедалі більше запозичують передовий досвід міжнародної спільноти, адаптуючи його до локальних потреб.

Сучасні бібліотеки використовують різноманітні інноваційні процеси, які можна розділити на різні основні групи, кожна з яких зосереджена на вдосконаленні певного аспекту бібліотечної діяльності. Вони охоплюють різноманітні види інновацій, зокрема технологічні, соціальні, організаційні, управлінські та інформаційні. Завдяки їхнім зусиллям бібліотеки адаптуються до потреб сучасності, розширюють спектр послуг і залишаються популярними інформаційними центрами. Більш наглядно види бібліотечних інновацій та класифікацію інноваційних процесів на основі оглянутого та вивченого теоретичного матеріалу можна бачити на таблиці 1.2. (Див. табл. 1.2.):

Таблиця 1.2.

Класифікація інноваційних процесів у бібліотеках

Різновиди процесів	Основні інноваційні процеси
Технологічні	1. Впровадження цифрових технологій 2. Мобільні технології 3. Інтерактивні мультимедіа
Соціальні	1. Інклюзивність 2. Комунікація з користувачами 3. Освітні програми
Організаційні	1. Співпраця з іншими установами 2. Автоматизація процесів 3. Гнучка модель роботи

Висновки до першого розділу

Теоретичний розділ даної дипломної роботи містить в собі розгорнутий аналіз теоретичних джерел, зокрема підручників, статей та інших текстових матеріалів, які об'єднані спільною темою вивчення та репрезентування інноваційної діяльності в сфері бібліотечної справи.

Аналіз визначень авторів про природу та відомості інноваційної діяльності в сфері бібліотек дав змогу сформулювати наступне визначення: Інноваційна діяльність у бібліотеках розглядається як систематичний і цілеспрямований процес створення, впровадження та використання нововведень, які покликані модернізувати всі аспекти бібліотечної діяльності. Визначено, що інновації у бібліотеках охоплюють широкий спектр технологічних, соціальних та організаційних змін, спрямованих на забезпечення більш ефективного доступу до інформаційних ресурсів, розширення спектру послуг і підвищення їх якості. Інновації у бібліотечній сфері не лише змінюють способи надання послуг, але й формують нові моделі комунікації між бібліотеками та їх користувачами, розширюючи межі доступу до знань та інформації.

Також у теоретичній частині даної роботи було детально проаналізовано та наголошено на основних типах інновацій у бібліотечній сфері, таких як технологічні, соціальні та організаційні аспекти. Вони були класифіковані на основі етапів інноваційних процесів, яким вони дотримувалися. Технологічні процеси охоплюють цифровізацію, мобільні технології, інтерактивні мультимедіа, соціальні ініціативи, спрямовані на інклюзивність, спілкування з користувачами, освітні програми, організаційну співпрацю з іншими інституціями, автоматизацію та адаптацію до викликів.

РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙ У БІБЛІОТЕКАХ НА ПРИКЛАДІ ЗАРУБІЖНИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ БІБЛІОТЕК

2.1 Аналіз та порівняння інноваційної діяльності українського освітнього проекту “Українська цифрова бібліотека” і Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського та характеристика основних інновацій розвитку цифрових та архівних бібліотечних проєктів в Україні

Українська цифрова бібліотека використовує сучасні технології для вирішення проблем із доступом до літератури. Завдяки можливості читати на смартфонах, користувачі мають унікальну можливість занурюватися в книжковий світ навіть під час перерви на роботі, в транспорті чи вдома.

Українська цифрова бібліотека – це мобільний застосунок для пристроїв на базі Android, який дозволяє завантажувати безкоштовні та легальні електронні книги від українських видавців. У ньому доступні книги в 29 жанрово-тематичних категоріях, а також передбачена можливість створення власної електронної бібліотеки. Застосунок пропонує широкий вибір сучасної та класичної літератури українських і зарубіжних авторів, зокрема художні, науково-популярні та публіцистичні твори.

Серед жанрів представлені: нонфікшн (біографії, мемуари, медіа, інформаційна безпека), історія, психологія; художня проза (детективи, трилери, фентезі, історична, пригодницька проза, кримськотатарська література), наша Україна (Наш Донбас, Наш Крим, Революція гідності, російсько-українська війна, революція 1918–1922 років), поезія (сучасна українська), літературна класика (українська), бестселери, а також книги, видані за підтримки УКФ та МКІП. На додатку А можна бачити загальний вигляд застосунку (Див. Додаток А.)

Щоб скористатися Українською цифровою бібліотекою, потрібно завантажити мобільний додаток «eЧитальня» з Google Play, ввівши назву в пошуку. На цей час доступно понад 80 електронних книг українською мовою,

однак Інститут планує значно розширити асортимент. Застосунок продовжує активно розроблятися, що забезпечує його подальший розвиток і оновлення.

Нижче на таблиці 2.1. представлено SWOT аналіз інноваційної діяльності проєкту застосунку Української цифрової бібліотеки:

Таблиця 2.1.

SWOT аналіз інноваційної діяльності проєкту застосунку Української цифрової бібліотеки

Переваги	Недоліки
1. Доступність 24/7. достатньо мати підключення до Інтернету, щоб завантажити або відкрити потрібну книгу. 2. Широкий асортимент. у бібліотеці представлені як художні твори, так і науково-популярна література, публіцистика. 3. Зручність використання. платформа оптимізована для мобільних пристроїв, що робить читання комфортним і сучасним. 4. Висока якість контенту. твори проходять ретельний відбір, гарантується коректність текстів. 5. Безкоштовний доступ. багатьом користувачам не потрібно оплачувати послуги, що особливо важливо у складних економічних умовах.	1. Доступність у регіонах із поганим Інтернет-з'єднанням: не всі користувачі мають змогу скористатися платформою через технічні обмеження. 2. Питання авторських прав: забезпечення легального використання всіх творів вимагає значних зусиль і ресурсів. 3. Обмежений функціонал для офлайн-доступу: не всі книги можуть бути завантажені для читання без підключення до Інтернету.
Виклики (Загрози розвитку)	Перспективи розвитку
Необхідно забезпечити легальність використання всіх текстів. У регіонах із низькою якістю Інтернету доступ до бібліотеки може бути ускладнений. Хоча платформа орієнтована на доступність, її підтримка вимагає значних ресурсів.	Розширення каталогу: додавання нових творів, зокрема сучасної літератури та перекладів світових бестселерів. Розробка освітніх програм: створення інтерактивних ресурсів для школярів, студентів і викладачів. Розширення функціоналу: можливість офлайн-доступу,

Продовження таблиці 2.1.

Виклики (Загрози розвитку)	Перспективи розвитку
	аудіокниг і інтерактивних форматів. Популяризація серед молоді: спеціальні проєкти, орієнтовані на залучення юних читачів через ігрові й соціальні механіки.

Даний проєкт це інструмент популяризації культури, джерело знань і простір для натхнення. Вона демонструє, як сучасні технології можуть підтримувати й розвивати культурну спадщину, залучаючи до цього процесу кожного українця. УЦБ є важливим кроком на шляху до створення освіченого, читаючого українського суспільства, здатного відповідати викликам сучасності.

Основна інновація Української цифрової бібліотеки полягає у вирішенні кількох проблем, які давно асоціюються з українським суспільством.

По-перше, це наявність літератури. Традиційні бібліотеки мають фізичні обмеження, особливо в сільській місцевості або для людей з обмеженими можливостями. УКБ повністю стирає ці межі, перетворюючи Книжковий фонд на інтерактивний ресурс, до якого можна отримати доступ із будь-якої точки світу за допомогою смартфона чи планшета.

По-друге, бібліотека інтегрує сучасні технології, особливо алгоритми штучного інтелекту, щоб досягти персоналізованого досвіду користувача. Наприклад, система може рекомендувати книги на основі інтересів читачів, аналізуючи їхні попередні вподобання. Функція нагадує відомі потокові платформи, але адаптована для літератури, створюючи абсолютно новий формат її споживання.

По-третє, проєкт пропонує унікальний освітній потенціал. Окрім художньої літератури, у бібліотеці представлено багато науково-популярних видань, які можуть стати основою для самоосвіти, особливо для молоді. УЦБ фактично стає інструментом неформальної освіти, підтримуючи ідею "навчання протягом усього життя".

Проект має чіткі соціальні характеристики. Він був створений не для комерційної вигоди, а для підвищення грамотності, освіти та культурного розвитку людей. UCSВ обслуговує різноманітні соціальні групи, в тому числі людей з обмеженими можливостями. Платформа сприяє інклюзивності завдяки своєму інтуїтивно зрозумілому інтерфейсу та можливості змінювати формати (наприклад, читати текст великим шрифтом або слухати аудіоверсію). Орієнтація на сучасний спосіб життя також унікальна. Люди постійно в русі, і традиційні способи читання поступаються місцем мобільним технологіям. UCSВ пропонує читати будь-коли та будь-де: у пробці, під час обідньої перерви чи перед сном.

Українська цифрова бібліотека є чудовим прикладом того, як інновації можуть змінити традиційні способи сприйняття культури. Поєднання новітніх технологій і культурних цінностей створило новий літературний формат споживання, який приваблює читачів різних поколінь.

Нижче на таблиці 2.2. представлено аналіз наявних інновацій в даному проєкті (див. табл. 2.2.):

Таблиця 2.2.

Опис основних інновацій, застосованих в проєкті Української цифрової бібліотеки

Різновид інновацій	Реалізація у проєкті
Соціальні інновації	- Створення рівного доступу до літератури для всіх верств населення, включаючи людей із обмеженими можливостями. - Поширення культури читання через зручний цифровий формат, що приваблює молодь. - Збереження та популяризація української мови й літератури серед різних поколінь. - Мінімізація витрат на друк і транспортування літератури.
Технологічні інновації	- Оптимізація платформи для мобільних пристроїв, що забезпечує читання будь-де й будь-коли. - Використання алгоритмів штучного інтелекту для

Продовження таблиці 2.2.

Різновид інновацій	Реалізація у проєкті
	рекомендації книг відповідно до інтересів користувача. - Можливість інтеграції аудіокниг та інтерактивних форматів для різних груп користувачів. - Безкоштовний доступ до великої бази книг, що робить читання доступним навіть у складних економічних умовах.
Культурні інновації	- Цифровізація літературної спадщини України, що робить її доступною для глобальної аудиторії. - Розширення доступу до перекладної світової літератури українською мовою. - Популяризація сучасних українських авторів у цифровому середовищі. - Підтримка видавничої діяльності через співпрацю з авторами та правовласниками.
Освітні інновації	- Використання бібліотеки як ресурсу для самоосвіти та навчання протягом усього життя. - Доступ до науково-популярної літератури та публіцистики для школярів, студентів і викладачів. - Персоналізовані рекомендації для навчальних і дослідницьких цілей.
Інформаційні інновації	- Формування цифрової культури споживання контенту через зручний формат електронних книг. - Забезпечення актуальності літературного фонду шляхом регулярного оновлення контенту. - Пропозиція інструментів для гнучкого використання інформації: пошук, коментування, позначки тощо.

Українська цифрова бібліотека унікальна своєю здатністю модернізувати традиційні форми книговидавання, зберігаючи її культурно-освітню сутність. Він став відповіддю на виклики цифрової епохи, створивши простір, де українці могли легко та доступно поринути у світ літератури. проєкт є прикладом того, як цифровізація може захистити та популяризувати національну ідентичність. Літературна спадщина, яка зазвичай доступна лише у фізичних бібліотеках, стає інтерактивною та всюдисущою. Завдяки цьому Українська цифрова бібліотека не лише зберігає цінності минулого, а й формує нове покоління читачів, готових до викликів сучасності. Інноваційний аспект цього проєкту полягає в

його універсальності. З одного боку, це сучасний технологічний продукт, який використовує алгоритми штучного інтелекту для персоналізації читання, інтеграції аудіокниг і адаптації до функцій користувача з різними потребами. З другого боку, це соціально-культурний феномен, який стимулює інтерес до української літератури та збагачує інформаційний простір якісним контентом.

Проект став важливим інструментом популяризації української мови, літератури та культури. УКБ будує місток між минулим і майбутнім, надаючи доступ до класичної та сучасної літератури кожному, незалежно від місця проживання та соціального статусу.

Оцифрування книги – важливий етап розвитку культури. В теперішній час, коли все більше людей обирають цифрові формати для споживання інформації, Українська цифрова бібліотека стала платформою, яка враховує сучасні тенденції. Все це не тільки задовольняє потреби аудиторії, а й сприяє розвитку аудиторії та вихованню нової культури читання, стає своєрідним оновленням звичного сприймання процесу читання споживачами.

УЦБ також важлива своєю здатністю долати бар'єри. Бар'єри між містом і селом, поколіннями, фізичними та цифровими форматами. Завдяки УЦБ кожен може відчувати себе частиною літературного творчого процесу, не виходячи з дому.

Цей проєкт доводить, що майбутнє української бібліотечної індустрії можливе лише в синергії традиційних цінностей і сучасних технологій. Українська цифрова бібліотека стала прикладом того, як інновації можуть бути інструментом культурного відродження, забезпечуючи міцну основу для нового покоління читачів, які пишатимуться своїм корінням і готові творити власне майбутнє.

Цифровізація в контексті розвитку Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського відбувається розширюючи і посилюючи їх традиційні функції: пізнавальну, просвітницьку, інформаційну, культурно-виховну, меморіальну та комунікаційну. Зокрема, цей процес стає ключовим для такої установи,

як Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, яка є найбільшою і найповажнішою науковою бібліотекою країни.

Завдання організації знання у вигляді бібліотечних фондів завжди було важливим, але зі стрімким зростанням електронної інформації воно набуває нових масштабів. У минулому аналітична діяльність бібліотек була обмеженою, але нині на перший план виходить здатність аналізувати, синтезувати та виділяти з масиву даних найнеобхіднішу і водночас достовірну інформацію. Для Національної бібліотеки це означає перехід до створення інтегрованих лабораторій, здатних працювати з усіма видами інформації — як у традиційному, так і цифровому форматах. Цифровізація стимулює модернізацію інфраструктури, перетворюючи бібліотеку на платформу комплексного опрацювання знань. Це дає можливість розкрити її потенціал як центру науково-інформаційної підтримки, що є надзвичайно важливим для науковців, освітян, студентів і широкої громадськості. Про це зазначається у матеріалах сайту розвитку бібліотеки. [30]

Ідеальна цифрова бібліотека, до якої прагне Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, інтегрує соціокультурні функції, об'єднує різноманітні інформаційні ресурси (традиційні документи, архіви, музейні експонати, інтернет-ресурси) і пропонує як онлайн-, так і офлайн-сервіси. Хоча повна реалізація такої моделі потребує значних зусиль і ресурсів, запит на подібний науково-інформаційний комплекс є сталим і соціально значущим.

Національна бібліотека України, маючи унікальне зібрання документів, накопичений досвід їх обробки та введення в суспільний обіг, а також висококваліфіковані кадри, знаходиться на передовій цієї трансформації.

Для успішного впровадження цифровізації важливо закріпити статус бібліотек як ключових провідників цього процесу. Держава повинна забезпечити належне фінансування, технологічну інфраструктуру, а також підтримку в підготовці бібліотекарів, компетентних у сфері цифрових технологій. Для На-

ціональної бібліотеки це означатиме не лише збереження її провідної ролі, а й підвищення значущості у глобальному інформаційному просторі.

Не менш важливим є внесок самих бібліотечних працівників. Їх ініціативність, ентузіазм і згуртованість є вирішальними для протистояння конкуренції в інформаційній сфері. Спільними зусиллями можливо реалізувати амбіційні плани цифрової трансформації, зберігаючи унікальну роль бібліотеки як осередку культури, науки й освіти.

У додатках (Див. Додаток Б) можна побачити загальний вигляд електронних ресурсів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, які надають користувачам доступ до багатого зібрання цифрових матеріалів. Незважаючи на значний науковий і культурний потенціал цих ресурсів, на 2024 рік вони виявляються дещо застарілими в плані користувацького інтерфейсу та функціональності.

Крім того, інтерфейс веб-платформи бібліотеки залишає бажати кращого. Візуальний стиль і структура ресурсів виглядають дещо застарілими, що може створювати труднощі для нових користувачів. Сучасні вимоги до користувацького досвіду (UX) вимагають простоти, зручності та інтуїтивної зрозумілості. Веб-ресурси Національної бібліотеки, хоч і містять цінні наукові документи, але не завжди є зручними для користувачів через складну навігацію та не зовсім сучасний дизайн. Це створює бар'єри для тих, хто не має великого досвіду в роботі з подібними платформами.

Іншим важливим аспектом є відсутність інтеграції з іншими сучасними інформаційними системами та ресурсами, що могло б значно покращити досвід користувачів. Сучасні бібліотеки і наукові установи все частіше використовують інструменти для автоматизованого пошуку, аналітики та обробки даних, які дозволяють користувачам швидко знаходити релевантну інформацію з різних джерел. На жаль, ресурси бібліотеки Вернадського не завжди відповідають цим вимогам, що також може обмежувати їх ефективність.

Більш детально вищевикладений аналіз інновацій та інноваційної діяльності бібліотеки можна представити також у вигляді SWOT-аналізу (Див. Таблиця 2.3.):

Таблиця 2.3.

**SWOT-аналіз інноваційної діяльності Національної бібліотеки
України імені В. І. Вернадського**

Переваги	Недоліки
1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського має великий масив електронних ресурсів, що включає наукові документи, архіви та інші матеріали, які є важливими для дослідників, студентів та широкої аудиторії. 2. Бібліотека має багаторічний досвід у зберіганні та обробці інформації, а також великий колектив кваліфікованих фахівців, здатних працювати з цифровими технологіями. 3. Бібліотека виконує важливу культурно-просвітницьку функцію в країні, підтримуючи наукові дослідження та надаючи доступ до національних культурних і наукових надбань.	1. На сьогодні бібліотека не має власного мобільного додатку, що обмежує доступність її ресурсів для мобільних користувачів і знижує комфорт роботи з платформою на мобільних пристроях. 2. Дизайн і структура веб-ресурсів бібліотеки є не зовсім сучасними, що може ускладнювати користування платформою, особливо для нових або малодосвідчених користувачів. 3. Ресурси бібліотеки не завжди інтегруються з іншими сучасними інструментами для обробки та пошуку даних, що знижує ефективність використання її матеріалів.
Виклики	Загрози
1. Створення мобільного додатку дозволить значно покращити доступ до електронних ресурсів бібліотеки, зробивши їх доступними для більшої кількості користувачів у будь-який час та з будь-якого місця. 2. Оновлення користувацького інтерфейсу відповідно до сучасних стандартів UX/UI зробить платформу більш зручною та інтуїтивною.	1. Зростаюча конкуренція з боку інших бібліотек та цифрових платформ може призвести до зниження значущості ресурсів бібліотеки, якщо не буде здійснено необхідних оновлень і вдосконалень. 2. Постійний розвиток нових технологій може створити додаткові труднощі у підтримці актуальності ресурсів бібліотеки, якщо не буде

Продовження таблиці 2.3.

Виклики	Загрози
----------------	----------------

зрозумілою для користувачів. 3. Поглиблення інтеграції з іншими цифровими та науковими платформами дозволить створити єдиний комплекс для наукової роботи, що підвищить ефективність пошуку для користувачів.	здійснено систематичних оновлень і інтеграцій з новими платформами та інструментами. 3. Недостатнє фінансування та підтримка з боку держави можуть обмежити можливості для реалізації інноваційних проєктів.
--	---

2.2 Аналіз зарубіжних бібліотечних проєктів архівного спрямування їх інноваційної діяльності останніх 5 років

Europeana: національний всеєвропейський проєкт зі збереження та репрезентації культурної спадщини. Проєкт Europeana представляє собою унікальний приклад інтеграції технологічних інновацій у сферу культурної спадщини, що є визначальним елементом сучасної цифрової гуманітаристики. Започаткований у 2008 році, Europeana є цифровим порталом, який агрегує мільйони артефактів з музеїв, бібліотек, архівів та аудіовізуальних колекцій Європи, роблячи їх доступними для глобальної аудиторії. Europeana використовує передові методи цифровізації, інформаційної архітектури та семантичного вебу для створення інтегрованої бази даних культурних об'єктів. Цей підхід ґрунтується на принципах відкритого доступу та взаємодії, де кожен артефакт описується за допомогою стандартизованих метаданих, що дозволяє не тільки зберігати інформацію, але й забезпечувати її інтероперабельність та семантичну сумісність.

Проєкт не тільки зберігає культурні артефакти, але й активно впливає на розвиток культурної політики, сприяючи ідеям відкритого доступу, культурної різноманітності та міжкультурного діалогу. Europeana підтримує наукові дослідження у сфері історії, мистецтва, архівознавства, створюючи умови для міжнародної співпраці та обміну знаннями.

Використання цифрових технологій для аналізу та інтерпретації культурних об'єктів відкриває нові горизонти для академічних досліджень, вклю-

чаючи цифрову археологію, віртуальну реконструкцію культурних пам'яток, цифрове відтворення історичних подій.

Europeana є своєрідним поєднанням синтезу культури і технологій, що відображає сучасний підхід до збереження і популяризації культурної спадщини. проєкт демонструє, як цифрові інструменти можуть розширити межі доступу до знань, сприяючи формуванню глобальної культурної свідомості. Взаємодія між наукою, технологіями та культурою через Europeana не тільки змінює спосіб, яким ми взаємодіємо з минулим, але й формує нові парадигми в освіті, дослідженні та культурній політиці. Europeana підкреслює важливість інклюзивності та доступності в контексті цифрової епохи, пропонуючи модель для інших регіональних та міжнародних ініціатив у галузі культурної спадщини.

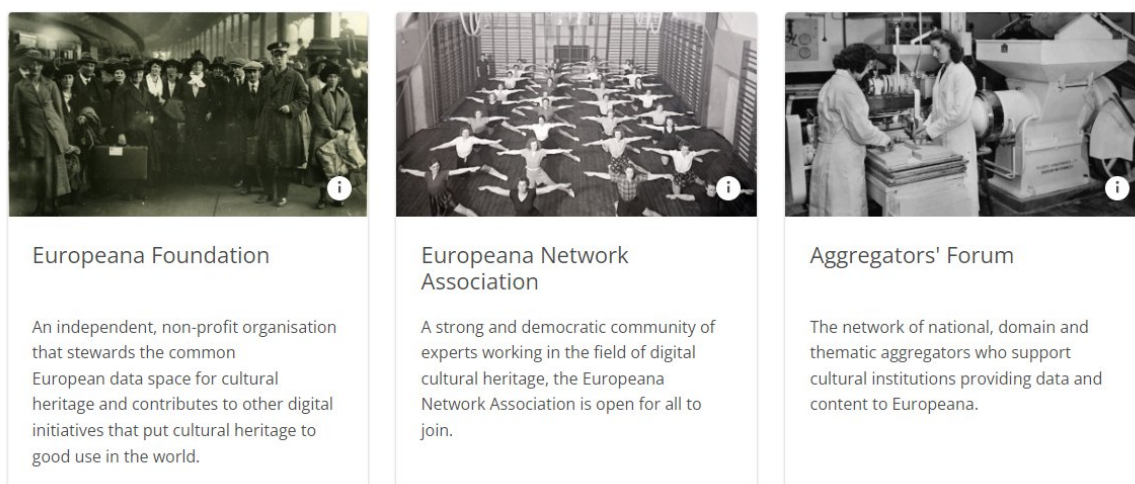

Рис. 2.1. “Основні напрямки діяльності проєкту Europeana” [31]

Europeana через свої основні інноваційні напрямки діяльності: Europeana Foundation, Europeana Network Association і Aggregators' Forum вносить значний вклад в інновації в галузі цифрової культурної спадщини

Інноваційність тут полягає в: просуванні ідеї відкритого доступу до культурної спадщини, що радикально змінює підхід до власності на культурні об'єкти, розробці та впровадженні передових технологічних рішень, таких як API Europeana, що дозволяють інтегрувати дані до різних цифрових платформ,

від веб-сайтів до освітніх програм. Europeana Network Association ілюструє інновації через співпрацю.

Мережа є прикладом того, як інноваційні спільні зусилля можуть призвести до проривів у збереженні культурної спадщини. Вона об'єднує професіоналів з різних галузей, створюючи платформу для обміну знаннями, досвідом і новими ідеями. Aggregators' Forum вносить інновації в вивчення та впровадження моделей децентралізованої агрегації даних, що дозволяє культурним інституціям зберігати контроль над своїми даними, одночасно сприяючи їх інтеграції в більш широкую мережу. Це не тільки інноваційно з точки зору технологій, але й в плані етики даних. Відбувається робота над стандартами даних та їх якістю через акредитацію агрегаторів, що сприяє створенню надійної та сумісної з багатьма іншими платформами бази даних, яка є критичною для досліджень і освітніх цілей.

Chronicling America від Бібліотеки Конгресу. Цей проєкт пропонує доступ до історичних американських газет від 1777 до 1963 року. Нижче на рисунку 2.2. представлено приклад оцифрованих паперових носіїв, яким на момент написання даної дипломної роботи вже 100 років від дати їх видання (див. рис. 2.2.):

Рис. 2.2. Газети, що були видані в 1924 році та оцифровані бібліографічним проєктом Chronicling America

Проєкт Chronicling America, ініційований спільно Бібліотекою Конгресу та Національним фондом гуманітарних наук (NEH), є зразком інноваційного

підходу до збереження та надання доступу до історичних документів. Цей проєкт не просто оцифровує архіви американських газет за період 1777-1963 років, але й реалізує новаторські методи впорядковування, індексації та доступу до культурної спадщини. Офіційний коментар Бібліотеки Конгресу США щодо діяльності та здобутків проєкту: “оцифрування газет і поточних періодичних видань є воротами до колекцій газет, коміксів, актуальних періодичних видань і урядових документів, які зберігаються у Відділі серіальних і урядових публікацій. Даний проєкт зберігає одну з найповніших колекцій газет у світі, найбільшу загальнодоступну колекцію коміксів у світі, наукові журнали та популярні журнали за останні два роки, колекцію Федеральної депозитарної бібліотеки США, всебічну документацію ООН. збірник, а також великий збірник загальних і спеціальних довідкових робіт.” [33] проєкт забезпечує відкритий доступ до мільйонів газетних сторінок, що були б недоступними для широкої публіки через географічні, фізичні або бюрократичні бар'єри. Це відображає зсув від фізичного до цифрового, де знання стають ресурсом, доступним для всіх. Використання проєктом оптичного розпізнавання символів (OCR) для перетворення сканованих сторінок у текст, що можна шукати, є значним нововведенням. Це дозволяє дослідникам шукати інформацію за ключовими словами, датами, місцями або подіями, значно спрощуючи процес дослідження.

Chronicling America приділяє особливу увагу структуруванню даних, включаючи стандартизацію метаданих. Це не тільки полегшує пошук, але й дозволяє проводити аналіз великих обсягів даних, що є критично важливим для сучасних історичних, соціологічних та лінгвістичних досліджень. Chronicling America є хорошим прикладом того, як державні ініціативи в бібліографічному та архівному напрямках можуть використовувати інновації для збереження та популяризації культурної спадщини. Через постійне оновлення технологій та методів роботи з даними, проєкт не тільки зберігає минуле, але й активно формує майбутнє дослідження та освіти, підкреслюючи важливість доступу до інформації в демократичному суспільстві.

2.3. Ефективне впровадження зарубіжного досвіду інновацій в українських бібліотеках

Вивчення і впровадження досвіду передових проєктів, таких як Europeana (Європейська цифрова бібліотека) та Chronicling America (ініціатива Бібліотеки Конгресу США), відкривають для архівних проєктів України нові можливості. Українські бібліотеки можуть ефективно перейняти принципи Europeana, використовуючи наступні підходи: створення єдиної національної платформи, яка об'єднає ресурси бібліотек, музеїв та архівів. Вищевикладене сприятиме доступу до культурної спадщини через єдиний інтерфейс та використання єдиних міжнародних стандартів для опису цифрових об'єктів. Це дозволить інтегрувати українські матеріали до міжнародних баз даних, таких як Europeana.

Американський проєкт Chronicling America, також проаналізований у попередньому роздіті, що є, як вже зазначалося, започаткований Бібліотекою Конгресу, є прикладом вдалої ініціативи для оцифрування газет. Ця платформа об'єднує старовинні газети, надаючи доступ до їх цифрових копій, зручний пошук і потужні інструменти для дослідників. Для України, яка має багату історію друкованого слова, цей досвід є дуже важливим.

Україна має унікальну можливість не лише перейняти передовий досвід, але й адаптувати його до власних умов, співпраця з міжнародними організаціями, такими як ЄС, ЮНЕСКО чи МФК, для отримання грантів на розвиток цифрових проєктів може дуже позитивно відобразитися на розвитку національних бібліографічних проєктів, що ставлять собі за мету вести інноваційну діяльність в даній сфері. Також активне залучення громадськості через соціальні мережі та освітні програми, які підкреслюють важливість збереження національної спадщини, проте не менш важливим аспектом є співпраця з місцевими експертами. Локальні фахівці краще розуміють потреби спільноти, знають, які архіви є пріоритетними, і можуть запропонувати ефективні способи інтеграції інновацій. Наприклад, створення регіональних центрів оцифрування під егідою

центральної бібліотеки дозволить поступово об'єднувати ресурси національного масштабу.

Україна має всі передумови для того, щоб стати прикладом успішного впровадження інновацій у бібліотечно-архівну сферу.

У впровадженні інновацій важливо не забувати, що технології — це лише інструмент. Їхня головна мета — створити комфорт для користувачів, зберегти культурну спадщину та зробити її доступною. Це означає, що будь-який проєкт повинен починатися з розуміння потреб суспільства: чого очікують дослідники, студенти, викладачі чи навіть пересічні громадяни від нових бібліотечних архівних систем? На практиці, аналізуючи все вищевикладене у даному пункті досліджуваного розділу даної дипломної роботи, це може виглядати так: створення єдиної цифрової платформи, яка інтегрує бібліотеки, музеї та архіви, повинно супроводжуватися розробкою зручного та сучасного інтерфейсу. Ця платформа має бути доступною як для фахівців, так і для звичайних користувачів, з функціоналом пошуку, можливістю завантажувати документи, інтеграцією з мобільними додатками та іншими сервісами.

Успіх інновацій залежить від того, наскільки держава готова підтримувати ці ініціативи. Успішний досвід іноземних проєктів свідчить про важливість стратегічного фінансування та створення законодавчого поля для підтримки цифрових технологій.

Новітні технологічні та соціальні інновації мають бути відкритими для суспільства. Залучення громадськості до процесу збереження культурної спадщини може здійснюватися через краудсорсингові проєкти. Наприклад, оцифровування старих газет може стати спільним завданням, де волонтери, використовуючи доступні технології, допомагають розпізнавати текст або надавати метадані.

Крім того, важливо популяризувати інноваційні проєкти через соціальні мережі, освітні програми та культурні заходи. Люди повинні розуміти, що цифровізація — це не лише збереження історії, а й створення майбутнього, де ко-

жен має доступ до знань. Нижче наведена таблиця 2.4. демонструє приклади адаптації інноваційних технологій для українських реалій (див. табл. 2.4.):

Таблиця 2.4.

Адаптація запозичених інновацій в Україні

Види інновацій	Зміст інновацій
Технологічні	Адаптація OCR для кирилиці та історичних українських шрифтів, використання національних серверів для збереження. Використання міжнародних стандартів (Dublin Core), створення національної інтегрованої платформи для архівів.
Соціальні	Створення регіональних центрів оцифровування, підготовка фахівців для роботи в центрах Пошук партнерств із міжнародними фондами, грантами ЄС, а також підтримка через державне фінансування. Розробка програм співпраці між регіональними бібліотеками та створення єдиної структури управління цифровізацією.
Культурно-освітні	Цифровізація української культурної спадщини, розвиток веб-ресурсів для популяризації національної історії. Підготовка спеціалістів з оцифровування, створення онлайн-курсів для роботи з цифровими архівами.

Висновки до другого розділу

Було розглянуто стан цифровізації в Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського, проаналізовано її інфраструктуру електронних ресурсів та визначено напрями подальшого розвитку. Здійснено SWOT-аналіз

інноваційної діяльності установи, що дозволило виявити потенціал і бар'єри на шляху до ефективної цифрової трансформації. Таким чином, у розділі надано та обґрунтовано шляхи ефективного впровадження іноземних інновацій в українську бібліотечну сферу.

У другому розділі було здійснено дослідження іноземного досвіду впровадження бібліотечних інновацій на прикладі проєктів *Europeana* та *Chronicling America*. Визначено основні види інновацій, які реалізуються в рамках цих ініціатив: технологічні, інформаційні, соціальні, культурні та освітні. Проведено аналіз можливостей адаптації цих інновацій до українських реалій, з урахуванням специфіки національного культурного простору, технічних можливостей та соціальних запитів.

РОЗДІЛ 3 ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ БІБЛІОТЕЧНИХ ПРОЄКТІВ

3.1 Методики вдосконалення інноваційної діяльності бібліотек в контексті сучасності

Як відомо з джерела, викладеного Українською бібліотечною енциклопедією на основі досліджень авторів Хіміч Я. О. та Шемаєвої Г.: ініціювання бібліотечних інновацій починається з пошуку ідей, визначення мети, завдань та техніко-економічного обґрунтування очікуваних змін. На цьому етапі активно застосовується бібліотечний краудсорсинг – залучення через цифрові платформи креативних і талановитих людей, здатних генерувати новаторські ідеї. Використання краудсорсингу підтримується розширенням технологічних можливостей бібліотек. Прогнозування ключових аспектів інноваційної діяльності, таких як її напрями, види, об'єкти та наслідки, здійснюється через інноваційний прогноз, який допомагає розробити алгоритми створення і впровадження інновацій, а також оцінити потенційні результати використання нових продуктів, послуг чи технологій.

Я. Хіміч додатково підкреслює: “стратегічні інновації являють собою нововведення, які впроваджуються з випередженням часу для забезпечення конкурентних переваг у довгостроковій перспективі. Інновації класифікуються на радикальні та модифікуючі. Радикальні інновації передбачають застосування абсолютно нових підходів, заміну застарілих об'єктів сучасними тощо. Модифікуючі інновації спрямовані на вдосконалення існуючих об'єктів, модернізацію послуг, продуктів, технологій, а також організаційних і соціальних методів управління”. Науковець зазначає, що: “радикальні зміни мають особливий вплив на оновлення всієї системи управління установою. Значні трансформації в одній сфері діяльності бібліотеки зазвичай вимагають негайних змін у суміжних напрямках, а іноді й повного перегляду управлінських підходів. Використа-

ння принципово нових технологій і методів, у свою чергу, зумовлює потребу у створенні та впровадженні комплексу взаємопов'язаних нововведень, відомого як інноваційний кластер. У контексті інноватики кластер представляє собою цілісну систему, що об'єднує нові продукти, технології, а також організаційні й управлінські перетворення». [22, 23]

Інноваційний проєкт являє собою сукупність документів, що детально описують послідовність реалізації конкретної інноваційної ініціативи у визначений часовий період. Для його розробки та впровадження формується проєктно-цільова група з числа творчих співробітників бібліотеки, які супроводжують процес від зародження ідеї до її втілення.

Інноваційний менеджмент, як особлива форма організаційно-управлінської діяльності, спрямований на досягнення позитивних результатів розвитку бібліотеки через використання інновацій як частини стратегічного управління. Це сприяє формуванню в колективі інноваційного «клімату» – умов, що дозволяють розкрити творчий потенціал співробітників і усунути психологічні та організаційні бар'єри на шляху впровадження нововведень.

Популяризація інновацій спрямована на просування нових продуктів і послуг у професійному середовищі, серед користувачів бібліотеки та місцевої громади. Для цього використовуються різноманітні методи, форми та комунікаційні канали, зокрема інструменти паблік рилейшнз.

Основою технологічного забезпечення інновацій у бібліотеках є інформаційно-комунікаційні технології. Завдяки їх розвитку ідеї та проєкти, представлені на вебсайтах, у соціальних мережах чи професійних виданнях, залучають до обговорення та співпраці бібліотекарів із різних регіонів і типів бібліотек. Цьому сприяють загальноукраїнські та регіональні конкурси, ярмарки інноваційних ідей і проєктів, які організовують Українська бібліотечна асоціація, програма «Бібліоміст» та публічні бібліотеки регіонів.

Досвід реалізації креативних ініціатив висвітлюється у професійних виданнях, таких як журнал «Бібліотечна планета», а також в інших українських і

міжнародних періодичних виданнях. Бібліотечна діяльність активно розвивається в інноваційних напрямках із застосуванням різноманітних творчих підходів. [13]

Однією з ключових методик, описаних в енциклопедії, є бібліотечний краудсорсинг – залучення через віртуальний простір талановитих і креативних осіб до пошуку інноваційних ідей та розв’язання бібліотечних завдань. Цей підхід базується на принципах колективної творчості та відкритої співпраці, що дозволяє бібліотекам розширити коло учасників інноваційного процесу за межі штатних працівників. Краудсорсинг сприяє формуванню ідей, які відображають актуальні потреби користувачів і відповідають сучасним технологічним трендам.

Застосування краудсорсингу стало можливим завдяки розширенню технологічних платформ, таких як соціальні мережі, бібліотечні веб-сайти та спеціалізовані онлайн-платформи. Ця методика дозволяє залучати не лише професійних бібліотекарів, а й широку аудиторію – від користувачів до експертів у різних галузях. Наприклад, краудсорсинг може використовуватися для створення нових бібліотечних послуг, дизайну бібліотечного простору чи розробки цифрових продуктів. У контексті української бібліотечної практики краудсорсинг підтримується ініціативами Української бібліотечної асоціації та програми «Бібліоміст», які створюють платформи для обміну ідеями та реалізації інноваційних проєктів.

Інноваційний прогноз є ще однією методикою, що забезпечує стратегічне планування бібліотечної діяльності. Цей підхід передбачає аналіз основних параметрів інноваційного процесу, зокрема напрямів, видів, об’єктів і можливих наслідків впровадження нововведень. Інноваційний прогноз дозволяє бібліотекам передбачити потенційні результати використання нових продуктів, послуг чи технологій, а також розробити алгоритми їх створення та поширення. Ця методика ґрунтується на систематичному підході до аналізу зовнішнього середовища (технологічних, соціальних, економічних трендів) та внутрішніх

можливостей бібліотеки. Наприклад, прогнозування може стосуватися впровадження автоматизованих систем управління бібліотечними ресурсами, розвитку цифрових колекцій чи створення нових форматів взаємодії з користувачами. У практиці українських бібліотек інноваційний прогноз часто реалізується через участь у конкурсах і ярмарках ідей, де бібліотекарі мають змогу оцінити перспективність запропонованих ініціатив.

У практиці українських бібліотек розробка інноваційних проєктів часто пов'язана з участю в конкурсах, таких як ініціативи Української бібліотечної асоціації чи програми «Бібліоміст». Наприклад, бібліотеки розробляють проєкти, спрямовані на створення медіа-центрів, організацію інтерактивних заходів для молоді чи впровадження нових інформаційних сервісів. Ця методика дозволяє бібліотекам систематизувати інноваційний процес і забезпечити його прозорість та ефективність.

У таблиці нижче сформовано основні методи вдосконалення інноваційної діяльності бібліотек, які ґрунтуються на матеріалах Української бібліотечної енциклопедії та концепції Я. Хіміч щодо стратегічних інновацій. Кожен метод супроводжується коротким викладенням його сутності, що відображає ключові аспекти застосування у бібліотечній практиці. (див. Табл. 3.1.):

Таблиця 3.1.

Методи вдосконалення інноваційної діяльності бібліотек

Назва методу	Сутність методу
Бібліотечний краудсорсинг	Залучення через цифрові платформи креативних осіб для генерації інноваційних ідей та розв'язання бібліотечних завдань, що сприяє колективній творчості та врахуванню потреб користувачів.
Інноваційний прогноз	Стратегічне планування шляхом аналізу напрямів, видів, об'єктів і наслідків інновацій, що дозволяє передбачити результати впровадження нових продуктів, послуг чи технологій.

Продовження таблиці 3.1.

Назва методу	Сутність методу
Інноваційний менеджмент	Організаційно-управлінська діяльність, спрямована на створення інноваційного клімату в колективі, мотивацію працівників і усунення бар'єрів для впровадження нововведень.
Розробка інноваційних проєктів	Створення комплексу документів для покрокової реалізації інноваційних ініціатив, що здійснюється проєктно-цільовими групами від ідеї до втілення.
Просування інновацій	Популяризація нових бібліотечних продуктів і послуг серед професійної спільноти, користувачів і громади за допомогою PR-інструментів, соціальних мереж і професійних видань.
Використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ)	Застосування цифрових платформ, автоматизованих систем і соціальних мереж для створення нових продуктів, розширення доступу до ресурсів і підтримки онлайн-взаємодії з користувачами.
Впровадження інноваційного кластера	Створення цілісної системи взаємопов'язаних нововведень (продуктів, технологій, управлінських перетворень), що забезпечує комплексне оновлення бібліотечної діяльності.

3.2 Виділення світових тенденцій розвитку сучасних бібліотек та подальші перспективи розвитку бібліотек

Сучасні бібліотеки переживають період глибоких трансформацій, зумовлених глобальними змінами в інформаційному, технологічному та соціокультурному середовищах. Вони переосмислюють свою роль, еволюціонуючи від традиційних книгосховищ до багатофункціональних центрів, що поєднують доступ до знань, творчість і громадську взаємодію.

Інноваційна діяльність бібліотек у світі характеризується прагненням до створення гнучких і відкритих просторів, які відповідають потребам різних

груп користувачів. Одним із провідних трендів є активне використання цифрових технологій, що трансформують як внутрішні процеси, так і взаємодію з аудиторією. Бібліотеки впроваджують автоматизовані системи, створюють цифрові колекції та розвивають онлайн-платформи, що забезпечують доступ до ресурсів із будь-якої точки світу.

Першою і найбільш виразною тенденцією є всеохопна цифровізація. Цей процес уже давно вийшов за межі простої оцифровки текстів: йдеться про створення комплексних цифрових екосистем, де користувач отримує доступ до інтегрованих колекцій різних типів — книг, газет, артефактів, аудіовізуальних матеріалів тощо. Такі ресурси, як Europeana, демонструють приклад міжінституційної співпраці на основі єдиних стандартів метаданих, відкритих інтерфейсів доступу (API) та високоякісної індексації. У цьому контексті важливою стає інтеперабельність систем, коли дані з різних архівів можуть бути з'єднані в єдину пошукову структуру.

Другою тенденцією є орієнтація на користувача та зручність доступу. Успішні цифрові бібліотеки не просто публікують контент — вони будують інтуїтивно зрозумілий інтерфейс, розширюють функціональність пошуку, додають можливості інтерактивної навігації, персоналізації, а також адаптації під мобільні пристрої. Бібліотеки змінюються з урахуванням нових моделей споживання інформації, що формується цифровим поколінням. Такий підхід вимагає не лише технологічних, а й методологічних змін у самій організації бібліотечної діяльності.

Третя тенденція — посилення соціальної ролі бібліотек як відкритих інституцій пам'яті та демократії знань. Через краудсорсингові платформи, як це відбувається у Chronicling America, громадяни залучаються до процесів розпізнавання та позначення текстів, до вивчення локальної історії, збереження культурного надбання своїх спільнот. Таким чином, бібліотека стає активним посередником між інформацією та суспільством, забезпечуючи зворотний зв'язок та сприяючи формуванню цифрового громадянства.

Окремим важливим напрямом є інновації в збереженні та обробці інформації. Такі технології не лише полегшують доступ до інформації, а й відкривають нові горизонти для наукових досліджень: автоматичне створення бібліографій, побудова хронологічних карт, виявлення нових історичних зв'язків та інші новітні практики.

Крім того, все більше бібліотек у світі починають розглядати себе як медіацентри, освітні хаби та культурні платформи. Поряд з традиційними послугами, вони пропонують освітні програми з цифрової грамотності, курси з історії рідного краю, майстер-класи з використання відкритих даних та цифрових інструментів. Бібліотека перестає бути місцем лише для читання — вона стає простором для взаємодії, розвитку, натхнення. Інноваційні формати заходів, які залучають громади через інтерактивність і креативність, стають нормою. Такі ініціативи сприяють популяризації читання та зміцненню зв'язків із місцевими спільнотами, роблячи бібліотеки центрами культурного життя. Водночас бібліотеки дедалі частіше виступають платформами для просування актуальних суспільних тем, таких як медіаграмотність, інклюзія чи екологічна свідомість тощо, що відображає їхню адаптацію до проблем суспільства.

На стратегічному рівні світова практика показує значущість інституційної підтримки та фінансування інновацій. Як Europeana, так і Chronicling America реалізуються за підтримки державних і наднаціональних структур, маючи чітке бачення, законодавчу базу та сталі джерела фінансування. Це демонструє ще одну важливу тенденцію — потребу в довгостроковому плануванні цифрової трансформації бібліотек на національному рівні.

Співпраця та відкритість також є визначальними рисами сучасної бібліотечної діяльності. Бібліотеки активно використовують моделі колективної творчості, залучаючи користувачів, експертів і партнерів до створення нових ідей і проєктів. Цей підхід сприяє формуванню глобальних мереж, де обмін досвідом і ресурсами стає основою для інновацій. Важливим елементом є також комплексний підхід до нововведень, що передбачає створення систем взає-

мопов'язаних змін – від технологій до управлінських практик, – які забезпечують цілісне оновлення бібліотечної діяльності.

Перспективи розвитку бібліотек тісно пов'язані з поглибленням цифровізації та інтеграцією передових технологій. У майбутньому бібліотеки можуть ширше застосовувати аналітику даних для персоналізації послуг, створюючи індивідуальні рекомендації для користувачів. Розширення віртуальних сервісів, таких як онлайн-курси чи цифрові бібліотеки, дозволяє охопити ширшу аудиторію, включаючи тих, хто не має фізичного доступу до бібліотек.

Водночас бібліотеки продовжуватимуть зміцнювати свою роль як громадських центрів, пропонуючи нові формати взаємодії, що поєднують освіту, культуру та дозвілля.

Пугач Л. має наступні висновки з приводу перспектив розвитку сучасних бібліотек: можемо констатувати, що вітчизняні фахівці розглядають сучасні концепції діяльності провідних бібліотек в аспекті інформаційного обслуговування користувачів, пропонують шляхи впровадження інноваційних форм та методів, напрямів і способів реалізації інноваційної діяльності соціально-комунікаційних інститутів відповідно до інформаційно-технологічних викликів, які ставить перед ними суспільство XXI століття, тим самим ствердно позиціонуючи перспективи впровадження в бібліотечну практику інноваційних засобів. Вочевидь, маємо розуміти, що успішно розвиватимуться лише ті бібліотеки, які обирають інноваційний шлях – прагнення до змін, щоб ставати затребуваними для сучасного користувача. Організаційно-технічні рішення через модернізацію бібліотечних механізмів і впровадження нових дистанційних послуг є тим стимулом для оновлення процесів життєдіяльності бібліотеки, що максимально наблизить її до якісного й своєчасно. [17]

Означені тенденції, особливості електронного технологічного веб-середовища та зростаючі очікування користувачів спричинили трансформацію бібліотечної діяльності. Для забезпечення конкурентоспроможності та відповідності потребам суспільства знань бібліотеки змушені впроваджувати сучасні

веб-платформи, інструменти нового покоління, використовувати можливості відкритих мобільних комунікацій, а також застосовувати передові системи створення, збереження та надання доступу до інформаційних ресурсів у цифровому форматі для широкої аудиторії. Протягом останнього десятиліття як зарубіжні, так і українські бібліотеки активно застосовували новітні цифрові технології, що забезпечують відкриту взаємодію, спільний доступ до інформації та розширення повноважень користувачів. Цьому сприяло використання конструкторів сайтів, платформ для вебінарів і конференцій, медіахостингів, веб-орієнтованих додатків, wiki-сервісів, соціальних мереж, RSS-каналів, Feed-агрегаторів, плагінів рекомендацій, хештегів, QR-кодів, браузерних ігор, геоінформаційних систем, інструментів цифрової публікації, інтерактивних дошок, блогів, Mashup-додатків, сервісів для опитувань, створення інфографіки, анімацій, віртуальних турів, форумів, гостьових книг, аналітичних хмарних інструментів, файлообмінників і платформ дистанційного навчання.

Таким чином, використання мережевого програмного забезпечення, яке не вимагає потужного апаратного забезпечення чи складних програмних комплексів, дозволило бібліотекам ефективно застосовувати веб-платформи, віддалені сервіси, хмарні сховища та інтерактивні додатки. Це відіграло ключову роль у формуванні веб-орієнтованої моделі розвитку бібліотек. Впровадження різноманітних веб-сервісів якісно збагатило асортимент інформаційних продуктів і послуг, змінило їхній характер і жанрову різноманітність. Крім того, адаптація бібліотечної діяльності до цифрових інновацій трансформувала модель інформаційного продукту. Сучасний продукт бібліотеки складається з інформаційного ядра та сервісної складової, що включає інтерактивні програми, кросплатформові рішення, мультимедійні та мобільні додатки, інтелектуальні хмарні сервіси, системи наукового пошуку, автоматизованого перекладу тощо, надаючи користувачам вибір формату, жанру, каналу та часу отримання інформації.

На основі цієї моделі бібліотечні продукти та послуги втілюються у веб-просторі в різноманітних формах: інтерактивні документи, інфографіка, QR-коди, 2D- і 3D-моделі, аудіо- та відеоконтент, інтерактивні мапи, мультимедійні анімації, банери, слайдери, мобільні додатки тощо. За жанрами вони включають електронні документи, віртуальні виставки, вебліографію, онлайн-довідки, чат-обслуговування, дистанційні курси, вебінари, путівники, віртуальні тури, буктрейлери, мультимедійні енциклопедії, вікторини, квести, браузерні ігри, аудіокниги, подкасти, лонгріди, буктуби тощо.

Кросплатформові рішення веб-середовища дозволяють бібліотекам створювати масштабні цифрові активи та надавати доступ до широкого спектра продуктів і послуг через власні сайти, портали, електронні каталоги, бази даних, репозитарії, віртуальні читальні зали, веб-лабораторії, а також через соціальні мережі, блоги, медіахостинги, платформи для конкурсів, рекомендаційні системи, пошукові сервіси, хмарні сховища та цифрові видавничі платформи.

Проте, незважаючи на досягнення у впровадженні сучасних інструментів, бібліотеки стикаються з низкою викликів. Зосередженість на технологічному оновленні не повною мірою розкрила потенціал бібліотек у просуванні їхньої інформаційної продукції в цифровому просторі та не забезпечила підвищення конкурентоспроможності їхніх послуг в інформаційному секторі. Для подальшого розвитку веб-орієнтованої концепції ключовими залишаються завдання зміцнення позицій бібліотек у системі цифрових комунікацій і розробка стратегії ефективного просування їхньої діяльності в медіапросторі. Діяльність технологічних гігантів у цифровому медіапросторі трансформує традиційні моделі комунікації, роблячи їх складними, багат шаровими, керованими та персоналізованими. У веб-середовищі інформаційні продукти та послуги для широкої аудиторії надаються обмеженою кількістю великих корпоративних платформ. Найуспішніші з них досягають результатів завдяки залученню користувачів, які не лише споживають контент, а й часто виступають посередни-

ками в його подальшому поширенні. Доступ до таких платформ зазвичай вимагає надання особистих даних (профілю, контактної інформації тощо), а користувач розглядається як елемент соціального графа, що сприяє експоненціальному розповсюдженню інформації. Це призводить до асиметрії комунікації: користувач споживає значно більше, ніж створює, не завжди є кінцевим отримувачем контенту, а зворотний зв'язок із переважною більшістю (близько 90%) відвідувачів відсутній або не є персоналізованим. Медіакомпанії аналізують поведінку користувачів, впливають на їхні уподобання та стимулюють поширення й споживання певного контенту.

На противагу цьому бібліотеки залишаються більш консервативними, орієнтованими на збереження традиційних цінностей, а не на формування нового інформаційного порядку. Побудовані на принципах інформаційного виробництва доцифрової епохи, вони не можуть миттєво адаптуватися до цифрового медіасередовища, навіть під впливом очевидних техніко-технологічних, соціо-економічних і соціокультурних змін чи трансформації інформаційної поведінки користувачів. У сучасному медіапросторі бібліотеки демонструють інерційну адаптацію, що пояснюється як професійним консерватизмом, так і складністю впровадження технологічних та організаційних нововведень. (Мар'їна О.) [16]

Бібліотеки дедалі частіше виступають як центри громадської взаємодії, що пропонують креативні формати заходів для залучення користувачів. У найближчому майбутньому такі ініціативи, як бібліобару, бібліошоу чи бібліокешинг, можуть стати більш персоналізованими та технологічно підкріпленими. Наприклад, бібліокешинг може використовувати мобільні додатки з елементами доповненої реальності, де учасники шукатимуть «скарби» у віртуальному просторі бібліотеки. Бібліобару можуть трансформуватися в інтерактивні зони, де користувачі за допомогою сенсорних екранів обиратимуть книги чи братимуть участь у літературних квестах. Такі формати не лише популяризуватимуть читання, а й залучатимуть молодь, для якої технологічна інтерактивність є природною частиною життя.

Креативні методи просування читання, такі як айстопери, також набуватимуть нових форм. У майбутньому бібліотеки можуть використовувати голографічні інсталяції чи динамічні цифрові дисплеї для оформлення виставок, що привертатимуть увагу користувачів. Буккросинг, який уже сьогодні є популярним рухом, може інтегруватися з цифровими платформами, дозволяючи відстежувати «мандрівки» книг у реальному часі через спеціальні додатки.

Інноваційний менеджмент відіграватиме ключову роль у забезпеченні успішної реалізації цих змін. У майбутньому бібліотеки дедалі більше інвестуватимуть у навчання працівників, створюючи умови для розкриття їхнього творчого потенціалу. проєктно-цільові групи, які вже сьогодні формуються для реалізації інноваційних проєктів, можуть стати постійними структурами, що координуватимуть комплексні ініціативи. Наприклад, такі групи можуть працювати над створенням гібридних бібліотечних просторів, де фізичні та цифрові ресурси інтегруються для забезпечення безперервного користувацького досвіду. Це відповідає ідеї інноваційного «клімату», який усуває психологічні та організаційні бар'єри, сприяючи впровадженню нововведень.

Перспективи розвитку бібліотек також пов'язані з посиленням їхньої ролі як освітніх центрів. У найближчому майбутньому бібліотеки можуть пропонувати ширший спектр навчальних програм, від курсів із цифрової грамотності до майстер-класів із творчого письма. Такі ініціативи залучатимуть різні вікові групи, роблячи бібліотеки осередками безперервної освіти. Наприклад, бібліотеки можуть співпрацювати з освітніми платформами, надаючи доступ до онлайн-курсів чи створюючи власні навчальні модулі, що інтегрують літературу з практичними навичками.

Висновки до третього розділу

У третьому розділі було виконано аналіз перспектив і методів інноваційної діяльності сучасних бібліотек, що дозволило досягти низки ключових завдань. По-перше, систематизовано основні методи вдосконалення бібліоте-

чної діяльності, включаючи бібліотечний краудсорсинг, інноваційний прогноз, інноваційний менеджмент, розробку проєктів, просування інновацій, використання ІКТ та впровадження інноваційних кластерів.

По-друге, визначено світові тенденції розвитку бібліотек, такі як цифрова трансформація, зміна соціокультурної ролі та комплексний підхід до нововведень.

По-третє, окреслено перспективи майбутнього розвитку, зокрема поглиблення персоналізації послуг, інтеграцію передових технологій і посилення освітньої функції.

Аналіз підтвердив, що інноваційні методи та стратегії є основою для забезпечення інноваційного розвитку бібліотек.

ВИСНОВКИ

У рамках даної роботи було здійснено класифікацію та характеристику інноваційних процесів розвитку в бібліотеках, виокремлено основні типи інновацій: технологічні (впровадження цифрових платформ, штучного інтелекту, автоматизованих бібліотечних систем), організаційні (нові моделі обслуговування, онлайн-сервіси, краудсорсинг), соціальні (інклюзивність, просвітницькі ініціативи, залучення громадськості), культурні (цифрова репрезентація культурної спадщини) та інформаційно-аналітичні (інтелектуальний пошук, агрегування метаданих, відкриті дані). Наступним дослідження стало вивчення інноваційних практик провідних іноземних бібліотек та їх архівних проєктів, зокрема таких як Europeana та Chronicling America (Бібліотека Конгресу США). Було проаналізовано їхню цифрову інфраструктуру, організаційні моделі, методи взаємодії з аудиторією, а також механізми забезпечення довготривалого доступу до цифрових колекцій. Оцінка цих ініціатив дозволила визначити провідні світові тенденції — інтероперабельність ресурсів, відкритість, доступність, автоматизація обробки, персоніфікація досвіду користувача. Також було проведено вивчення українського досвіду цифровізації на прикладі проєкту “Українська цифрова бібліотека” та діяльності Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Було розглянуто електронні ресурси НБУВ, їхні функціональні можливості, інтерфейсні особливості, проблеми та потенціали. Також проаналізовано виклики, які стоять перед українськими бібліотеками: фрагментованість цифрових ініціатив, відсутність мобільних застосунків, застарілі елементи інтерфейсу, обмежене фінансування, а також недостатній рівень системної підтримки з боку держави. В рамках фінального етапу дослідження розроблено низку практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності інноваційної діяльності бібліотек в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду. Зокрема, йдеться про необхідність інтеграції українських бібліотечних ресурсів у міжнародні цифрові мережі, впровадження єдиних стандартів метаданих, створення відкритих API для розробників, забезпечення стабільного

фінансування інноваційних проєктів, підтримку цифрової грамотності кадрів, розробку сучасних мобільних застосунків та поліпшення користувацького досвіду. У результаті дослідження було описано концепцію ефективного впровадження зарубіжного досвіду в українських умовах, що передбачає поєднання кращих міжнародних практик із локальними культурними, технічними та соціальними реаліями. Такий підхід сприятиме створенню модернізованої бібліотечної системи, здатної виконувати як національні, так і глобальні функції збереження, обробки й поширення знань.

Визначено ключові тренди розвитку бібліотек, такі як цифрова трансформація, трансформація бібліотек у соціокультурні хаби, застосування креативних форматів для залучення користувачів і комплексний підхід до нововведень. Ці тенденції відображають перехід бібліотек від традиційних книгозховищ до багатофункціональних центрів знань і творчості.

Широке застосування ІКТ, включаючи веб-платформи, соціальні медіа, хмарні сервіси, інтерактивні додатки та кросплатформові рішення, якісно збагатили спектр бібліотечних продуктів і послуг, змінивши їхній формат, жанрову палітру та модель надання інформації.

У найближчому майбутньому бібліотеки еволюціонуватимуть завдяки поглибленню цифровізації, інтеграції штучного інтелекту, персоналізації послуг, розвитку інтерактивних форматів заходів і посиленню освітньої ролі. Інноваційні кластери, що поєднують нові продукти, технології та управлінські зміни, стануть основою для цілісного оновлення бібліотечної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Рибачок, О. (2017). Європейська цифрова бібліотека (Європіана): створення та пріоритети розвитку (2000–2020). *Бібліотечний вісник*, 2, 8-16
2. Добровольська, В. В. (2020). Електронна бібліотека «Україніка» – унікальний інтегрований ресурс цифрової документальної спадщини. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 1, 79-87. Дубровіна, Л. А., Попик В. І., & Лобузіна, К. В. (2018). Історія та розвиток поняття «Україніки» як національного ресурсу документальної пам'яті. *Електронна бібліотека «Україніка»*. <http://surl.li/bjlvr>
3. Атаманова Ю. Є. Господарське-правове забезпечення інноваційної політики. Харків : ФІНН, 2008. 206 с
4. Бібліотека в системі соціалізації особистості та соціального розвитку громад [Текст] : матеріали обл. наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 25 верес. 2019 р.) / [уклад.: Маковська В. В., Шмаль Т. А.] ; Упр. культури, національностей, релігій та туризму Хмельниц. облдержадмін., Хмельниц. обл. універс. наук. б-ка. - Хмельницький : Стихар А. М. [вид.], 2019. - 183 с.
5. Білик. О. Інтерактивне обслуговування користувачів публічних бібліотек України – шлях до самообслуговування / О. Білик // *Бібл. планета*. 2017. № 1. С. 30-36 .
6. Бондаренко. В. Бібліотечне інтернет-обслуговування: стан та перспективи / Вікторія Бондаренко ; наук. ред. Тетяна Гранчак . Київ НАН України: Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2016. 276 с.
7. Великосельська О.М. Інноваційна діяльність бібліотек: теоретичні аспекти та проблеми. Наукова бібліотека Хмельницького національного університету
8. Вилегжаніна Т. Інновації – визначальний фактор розвитку бібліотек України. *Бібліотечна планета*. 2009. № 3. С. 6.

9. Воскобойнікова-Гузева О. В. Стратегії розвитку бібліотечно-інформаційної сфери України: генезис, концепції, модернізація : монографія. Київ : Академперіодика, 2014. 362 с.
10. Горовий В. Еволюція інформаційних запитів суспільства як фактор бібліотечної трансформації. Наукові праці Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. 2007. Вип. 18. С. 36–48.
11. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. ч. 2 ст. 326. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
12. Давидова І. О. Інноваційна політика бібліотек України: зміст та стратегії розвитку в інформаційному суспільстві : автореф. дис... д-ра наук з соц. комунікацій / Харків. держ. акад. культури. Харків, 2008. 51 с.
13. Дяченко Н. “Інноваційна діяльність бібліотек, закладів освіти-вимога часу”. Інноваційна діяльність.
14. Ковальчук Н. “Інноваційність як необхідна складова ефективної організаційно-управлінської діяльності бібліотек”. Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв.
15. Медведєва В. Інноваційні технології — майбутнє бібліотеки / В. Медведєва // Вісник Книжкової палати. – 2015. – № 8. – С. 28-32.
16. Мар’їна О. Ю. Веб-орієнтована концепція розвитку бібліотек в контексті еволюції вебтехнологій. Вісник Книжкової палати. 2016. № 10. С. 24–27
17. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002. № 40-IV // Відомості Верховної Ради України. 2002. № 36. Ст. 266
18. Пугач Л. Ю. Перспективи інноваційних змін у бібліотечній діяльності: погляди вітчизняних вчених. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2022. № 2. С. 14–20.
19. Терещенко І.Ю. Інноваційні технології в розвитку бібліотечної продукції як складової наповнення інформаційного простору. Міжнародна наукова конференція «Місце і роль бібліотек у формуванні національного інформаційного простору» (2014)

- 20.Цвігун К. В. Інноваційне обслуговування користувачів у Вінницькій центральній районній бібліотеці (ВЦРБ). Спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця, 2021
- 21.Хіміч, Я. О. Інноваційні зміни в бібліотеці на основі проєктного, кадрового менеджменту та ініціативної діяльності бібліотек : посіб. для бібліотекарів за програм. підвищ. кваліфікації / Укр. бібл. асоц., НАКККиМ, Центр безперерв. інформ.-бібл. освіти, Голов. тренінг. центр для бібліотекарів ; Я. О. Хіміч. – К. : Самміт-книга, 2012. – 88 с.
- 22.Шемаєва Г. Упровадження інновацій бібліотеками України та їх трансфер / Шемаєва Г. // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України; ред. кол.: О. С. Онищенко (гол.) та ін. – Київ, 2013. – Вип. 38. – С. 8–17;
- 23.Медіазнавчі студії в євроінтеграційному дискурсі України Колективна (три і більше авторів). ДП «Експрес-об'ява», Україна, Київ.
<https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/50048/>
- 24.Українська бібліотечна енциклопедія. <https://ube.nlu.org.ua/article/Інноваційна%20діяльність%20бібліотеки>
- 25.DnestrLibrary: <https://www.library.dp.ua>
- 26.Інновація в практику роботи бібліотек. Джерело: <http://romny-bibl.edukit.sumy.ua/Files/downloads/Бібліотечна%20інновація%20практику%20роботи%20бібліотек..pdf>
- 27.Українська бібліотечна енциклопедія:
<https://ube.nlu.org.ua/article/%D0%91%D1%96%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BE%D1%82%D0%B5%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D1%96%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F>
- 28.Українська цифрова бібліотека. Український інститут книги. Ресурс: <https://ubi.org.ua/uk/activity/ukra-nska-cifrova-biblioteka>

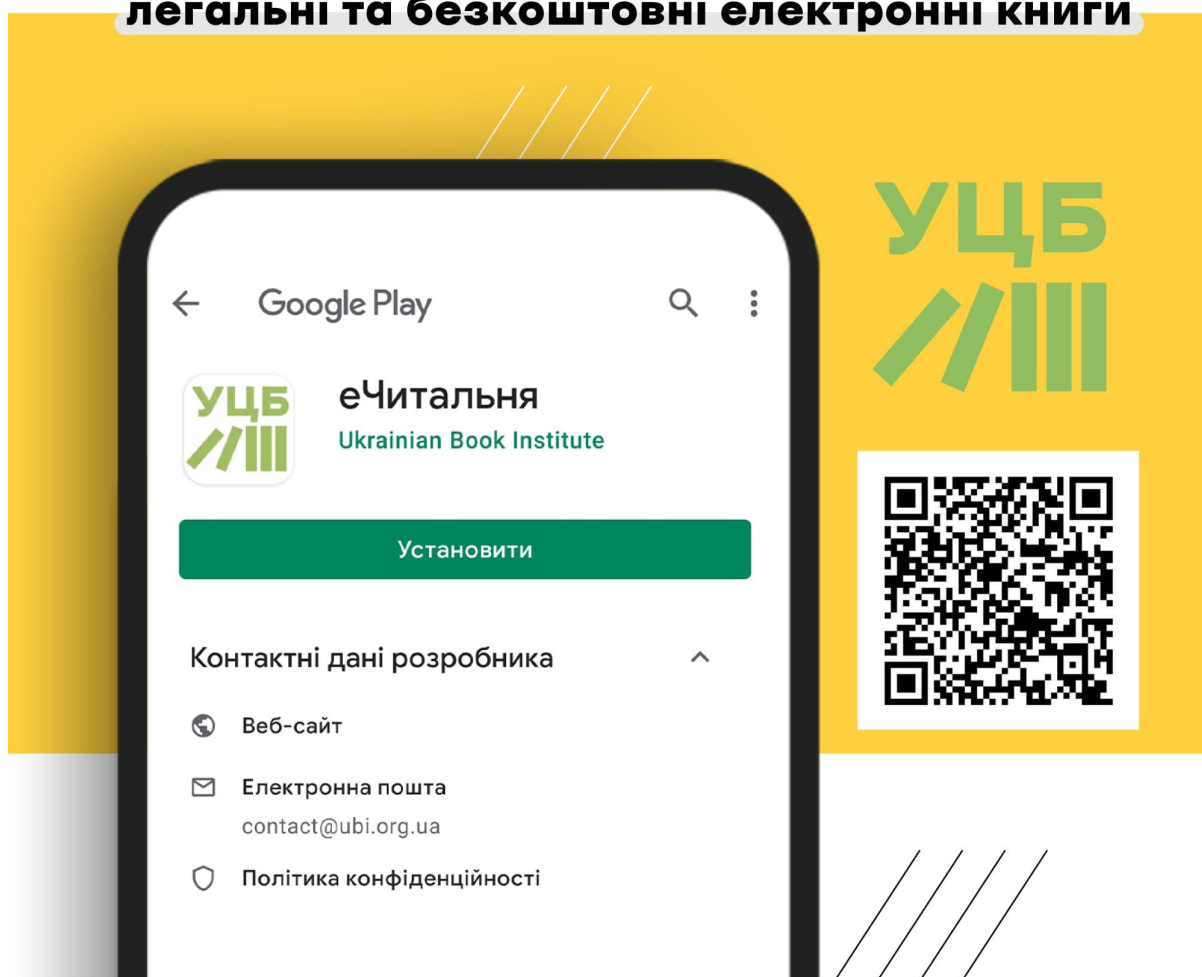
29. В Україні повноцінно запрацював додаток “Українська цифрова бібліотека” (УЦБ), розробником якого є Український інститут книги. <https://dubnorda.rv.gov.ua/news/v-ukraini-povnotsinno-zapratsiuvav-dodatok-ukrainska-tsyfrova-biblioteka-utsb-rozrobnykom-iakoho-ie-ukrainskyi-instytut-knyhy>
30. Офіційний сайт НБУВ Ім. В.І. Вернадського. <http://www.nbuv.gov.ua>
31. Europeana. www.europeana.eu
32. Chronicling America. <https://chroniclingamerica.loc.gov>
33. Офіційний сайт Національної Бібліотеки Конгрессу США. <https://www.loc.gov>
34. Newspaper and Current Periodical Reading Room. <https://www.loc.gov/research-centers/newspaper-and-current-periodical/about-this-research-center/>
35. Українська бібліотечна енциклопедія. Бібліотечні інновації. <https://ube.nlu.org.ua/article/Інноваційна%20діяльність%20бібліотеки>
36. Кабінет Міністрів України. Про схвалення Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України» : Розпорядження від 23.03.2016 № 219-р. Дата оновлення: 23.03.2016. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-p>

ДОДАТКИ

Додаток А

Інтерфейс мобільного застосунку Української цифрової бібліотеки

**Українська цифрова бібліотека –
легальні та безкоштовні електронні книги**

Додаток Б

Приклад електронного ресурсу НБУВ ім. В.І. Вернадського

	Повідомлення	Дати доступу	Коментар
	Доступ до міжнародного порталу знань Research4Life	7-06-2022 до 31-12-2022	Ліцензійний доступ
	Для українських вчених подовжено доступ до міжнародних баз даних наукової інформації	1-07-2023 до 31-12-2023	Ліцензійний доступ
	Доступ до електронних продуктів на платформі EBSCO	8-10-2021 до 31-12-2021	Тестовий доступ
	Доступ до повнотекстової бази даних наукових публікацій ScienceDirect	4-12-2020 до 31-12-2021	
	Електронні ресурси НБУВ – на допомогу науці під час карантину	31-08-2020	
	Скористайтесь вільним часом оптимально – для знань	20-04-2020 до 20-05-2020	
	Світ ще ширше відкриває доступ до інформації	20-04-2020 до 20-05-2020	
	Доступ до повнотекстових ресурсів порталу Springer Link	3-01-2020 до 31-12-2020	Передплатений ресурс
	Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського надає доступ до Поточного електронного архіву наукових публікацій American Physical Society	1-05-2019 до 31-12-2019	
	Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського надає доступ до електронних продуктів на платформі EBSCO	1-05-2019 до 31-12-2019	

Додаток В

Американський проєкт з цифровізації архівних даних Бібліотеки Конгресу США [32]

